

Paveikiausias veiksnys

VACLOVO SIDZIKAUŠKO PRANEŠIMAS LONDONE

Londono lietuvių telkinys esąs paveikiausias lietuvių išeivijos politinis veiksnys Europoje, gegužės 3 d. Londone pareiškė Vaclovas Sidzikauskas, ilgametis JAV-ėse veikiančio Lietuvos Laisvės komiteto pirmininkas.

V. Europos kraštus lankančio V. Sidzikausko pranešimo Londono Liet. namuose išklausyti susirinko gražus būrys lietuvių. V. Sidzikauskas yra žinomas diplomatas ir politikas, nepriklausomybės metais buvęs Lietuvos respublikos atstovu Londone ir Berlyne, vėliau verslininku, o pokarėje visą laiką be perstojo dalyvavęs išeivijos politinės veiklos viršūnėse, buvęs Vliko pirmininkas, šiuo metu taipogi vadovaujantis lietuvių delegacijai Peto seime. Tačiau toks, palyginti, gausus klausytojų būrys, susirinkęs išklausyti V. Sidzikausko politinio pranešimo, gal būt, paaiškinamas dar ir tuo, kad pastaraisiais mėnesiais užsienių lietuviuose, ne tik ypač JAV-se, bet ir Europoje, jaučiama gana aštri įtampa ir kariais net kova kaip tik išeivijos politinės veiklos klausimais. Tas nuomonių išsiskyrimas liečia išeivijos santykius, bendravimą, kartais gal ir bendradarbiavimą su Lietuva, o tiksliau išsireiškęs — su Lietuvoje gyvenančiu tautos kamieniu. Šis klausimas šiuo metu iš tiesų yra aktualus, kariais netgi vedas į kraštutinius susikirtimus užsienių lietuvių tarpe. O V. Sidzikauskas visuomeni kaip tik yra pažįstamas tuo klausimu turįs savo aiškią nuomonę. Juk ir tas vadinamasis Clevelando nutarimas, kuriuo Veiksnių konferencija visiškai uždraudė bet kokį bendravimą „tautinės drausmės“ vardu, buvo niekieno kito, kaip V. Sidzikausko, pasiūlytas ir prarastas. Vlikas neseniai nuo to Clevelando nutarimo atsisakė, visą tą santykiavimo klausimą aptardamas lanksčiau ir, matyt, gyvenimiškiau, tačiau visuomenės dėmesys tiems klausimams vis dar tebėra labai didelis, ir todėl gal ir suprantama, kodėl V. Sidzikausko pranešimo išklausyti Londone susirinko toks gausus būrys.

Iš tiesų V. Sidzikauskas tam aktualiam klausimui ir paskyrė savo beveik valandą laiko užtrukusio pranešimo branduolį. Apžvelgęs nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo galimybes, jis pabrėžė, kad tam reikalingos ne vien tiksliai palankios tarptautinės padėties aplinkybės, bet tolygiai ir pati tautos laikysena bei nusistatymas. Galutinėje išvadoje tautos likimą sprendžia pati tauta. Tautos atsparumas, jos pasiryžimas ir kovingumas yra valstybės atstatymo pagrindas. Ir išeivijai toje kovoje tenka nepaprastai svarbus vaidmuo. Juk užsienių lietuvių sudaro beveik trečdalį lietuvių tautos. Pasak pranešėjo, tai suprantą ir komunistai. Ir Sniečkus savo kalbose nuolat užsimenąs išeivių politinę veiklą. O savo keliu visa tai išeivijai įpareigoja ir jai uždeda tam tikras pareigas.

Mums, kaip pabrėžė V. Sidzikauskas, tiems, kurie nepriklausomą Lietuvos valstybę kūrė ir asmeniškai dalyvavo jos tvarkyme, yra savaime suprantama, kad sava valstybė yra būtina sąlyga tautai išlikti. Okupantas, jo samdiniai ir pakalikai nori palaužti tokį aiškų nusistatymą. Išnaudodami išeivių nostalgiją, visokių kultūrinių reikinių priedangą jie norį mus užliuti.

Pranešėjas nurodė, kad ypač akademi-
nio jaunimo tarpe, vadinasi, tarp tų, iš kurių tarpo turės ateiti būsimieji užsienių vadai, atsiranda ir kitokių nuomonių. Pradedama dairytis tarpinių sprendimų, pradedama ieškoti vadinamojo dialogo su kraštu. V. Sidzikauskas tokias galimybes nedviprasmiškai atmetė. „Mums Amerikoje padėtis yra aiški“, pažodžiui pasakė V. Sidzikauskas. Ko tarpiniai sprendimai esą verti, parodė pastarieji įvykiai Čekoslovakijoje.

Kova galinti užsitęsti ilgai, dar vieną ar daugiau generacijų. O todėl reikia suglaudinti ir savo gretas.

V. Sidzikauskui dėkodamas, susirinkimui pirmininkavęs J. Vilčinskis pareiškė, kad su jo mintimis sutinką ir Anglijos lietuviai. Atsakydamas į F. Neveravičiaus klausimą, V. Sidzikauskas pripažino, kad satelitinėms valstybėms esančios geresnės sąlygos, kaip Baltijos kraštams, kurie yra Sovietų Sąjungos aneksuoti. Be to, nesą jokių realių vilčių, kad Maskva Lietuvai laisvoriškai suteiktų satelitinį statusą. Rusijos imperijos skilimas ilgai neišvengiamas, bet ir tokiu atveju Lietuvai vis dar galys būti pavojingas ir nekomunistiškas

Rusijos imperializmas. Pagaliau V. Sidzikauskas pareiškė, kad iš Lietuvos Amerikon atvykusių inteligentų sužinojęs ir apie Lietuvos jaunimo laikyseną Čekoslovakijos krizės metu. Nuotaikos Lietuvos jaunime buvusios labai neramos ir jaudrintos, vyresnieji net labai bijoję, kad tos nuotaikos neprasisvertų į viešumą, o tada Maskvos reakcija Lietuvoje būtų dar aršesnė, negu Čekoslovakijoje. O tai parodo, kaip laisvės idėjų pasireiškimas kitur savo įtaką turi ir Lietuvoje.

Plk. J. Lankoronskis taip pat nurodė į Čekoslovakijos įvykius. Ten krizės metu visa visuomenė buvusi nuostabiai vieninga ir drausminga, nors ir vadovaujama komunistų vadų. Ar ir Lietuvoje negali atsiti-
tiktai, kad ateityje Lietuvos laisvės kovos vadais bus ne kas kitas, kaip lietuviai komunistai? V. Sidzikauskas atsakydamas nurodė, kad panašias mintis reiškia ir dalis akademinio jaunimo Amerikoje. Tačiau čia esąs svarbus juridinis momentas. Pagaliau iškilęs ir primato klausimas. Pasak V. Sidzikausko, dialogas tarp išeivijos ir tautos kamieno Lietuvoje negalimas. Kas gi galys kalbėti už tautą Lietuvoje? Nejaugi mes dialogą vestume su Sniečkumi ir Paleckiu? V. Sidzikausko žodžiais, reikią kovoti ne dėl dialogo, bet sukurti sąlygas, kad toks dialogas galėtų įvykti. Jei Lietuvoje tautiniai komunistai atsirastų, mes tai tik sveikintume, pareiškė V. Sidzikauskas, bet ir nurodė, kad to, deja, nematyti.

(rem)

BRITŲ PROFSAJUNGININKAS LIETUVOJE

Glasgow „Evening Times“ balandžio 19 d. rašo, kad glasgoviškis profsajungų pareigūnas Raymondas Macdonaldas apvaži-
nėjęs visą eilę užsienių kraštų ir tarp jų buvęs Rusijoje, Vengrijoje ir Lietuvoje. Bet savo įspūdžių iš Lietuvos nepateikė.

STRAIPSNIS LIETUVOS TEMA

Britanijos Sussex universiteto studentų leidžiamasis „Insight“ 1969 m. Nr. 4 išspausdino platų Edis Bevan straipsnį apie Lietuvą, kuris parašytas pasinaudojant DBLS parūpinta medžiaga anglų kalba.

Plačiausiai aprašyti išvežimai ir partizaninės kovos su įvairiais statistikos duomenimis.

Be kita ko, E. Bevano tėvas yra valas, o motina lietuvis.

A. JURGELIONIUI 75 M. AMŽIAUS

Balandžio 14 d. 75 m. amžiaus susilaukę gydytojas Antanas Jurgelis. A. Jurgelis buvo vienas iš uoliųjų fizinio auklėjimo bei lavinimo skatintojų Lietuvoje. Jis buvo pirmas 1934 metais įsteigtų Kūno kultūros rūmų direktorius, taip pat tais laikais paplitusios Sporto Rūmų Tarkos — „Sportūtos“ organizatorius.

Po karo A. Jurgelis ilgą laiką dirbo parazitologijos institute Vilniuje, šalia to studijavo gerontologiją — „ilgo gyvenimo“ mokslą. Pastaruoju metu yra perėjęs dirbti į Eksperimentinės medicinos institutą.

(E)

„TEVISKĖS ŽIBURIŲ“ TUKSTANTASIS

Kanados Toronte leidžiamasis lietuvių savaitraštis „Tėviškės Žiburiai“ kovo 27 d. išleidė savo tūkstantąjį numerį.

Savaitraštis eina nuo 1949 m. gruodžio 24 d.

Tai bene pats didžiausias laisvajame pasaulyje savaitraštis medžiagos talpumu ir bene jdomiausias jos įvairumu.

Tai sukačikiai skirtame vedamajame laikraštyje apžvelgia savo kelią, kuris, kaip ir kitų lietuviškų laikraščių, dažnai rūpesčiais nužymėtas.

MIRĖ GYD. J. STATKEVIČIUS

Balandžio 4 d. Panevėžy mirė gydytojas Jonas Statkevičius, 72 m. amžiaus. Gyd. Statkevičius, Lietuvos universiteto auklėtinis, buvo asistentas anatomijos katedroj, 1928-31 m. gydytojas karo ligoninėje, Kaune, 1931-33 m. asistentas ausų-nosies-gerklės katedroj, o nuo 1933 m. iki mirties — ausų-nosies-gerklės ligų skyriaus vedėjas Panevėžio ligoninėje. Pranešime apie jo mirtį rašoma: „Tai gydytojas — karys, nepalikęs savo darbo baro nei sunkiausiais karo metais, nei paskutinėmis savo gyvenimo dienomis“.

MIRĖ M. PYRAGIENĖ

Australijoje balandžio 23 d. staiga mirė M. Pyragienė, Lietuvos aviacijos majoro J. Pyragiaus žmona.

Palaidota balandžio 26 d.

Septynios DIENOS

Prezidentas atsistatydino

Pristatęs referendumu visam kraštui balsuoti konstitucijos pakeitimą, Prancūzijos prez. de Gaulle'is pralaimėjo. O pralaimėjęs tuojau atsistatydino, kaip buvo iš anksto pažadėjęs.

Prancūzijos partijos dabar siūlo savo kandidatus būsimiems prezidento rinkimams.

Bendras lėktuvas

V. Vokietija, Britanija, Olandija ir Italija tariais gaminti bendrą modernų kovos lėktuvą.

Staiga tuo projektu susidomėjo ir Prancūzija ir pakvietė V. Vokietijos krašto apsaugos ministrį tartis. Galvojama, kad Prancūzija pasidaro palankesnė bendradarbiauti, kai pasitraukė prezidentas. Bet su tam tikru įtarimu žiūrima į tai, kad dėl projekto Prancūzija nori tartis tik su Vokietija.

Komisija doktrinoms svarstyti

Vyskupų sinodas jau 1967 m. pasiūlė sudaryti teologų komisiją, kuri svarstytų katalikų tikėjimo doktrinas.

Dabar popiežius sudarė tokią komisiją.

Laikraščiai bus sutvarkyti

Čekoslovakijos vyriausybė prižadėjo imtis įstatyminių priemonių sutvarkyti tiems žurnalams ir laikraščiams, kurie nepaisderina prie Husako režimo nustatytosios partinės linijos.

Kaltinimai dėl atsišaukimų

Čekoslovakijos laikraštis „Rude Pravo“ pakaltino liberalius žurnalistus, kad jie nuo tyloje tuos tūkstančius antisocialistinių atsišaukimų, kuriuose buvę reikalaujama sukilinti ir baigti su komunizmu. Jie buvę platinami visame krašte.

Atsišaukimai pasirašyti tėvynės gynimo komiteto, ragina kelti streikus ir atsimesti nuo Varšuvos pakto, smulkiai dėstoma, kaip to pasiekti (nuginkluoti policiją, pašalinti fabriku vedėjus komunistus, sukompromituoti partijos sričių sekretorius, šaudyti saugumo policijos atstovus).

„Rude Pravo“ tvirtina, kad tai ne vaikų ar nesveiko proto žmonių darbas, bet poli-

tinio pagrindžio, kuris iš tamsių pakampių kovoja prieš socializmą ir respubliką.

Darbininkų vardu

Čekoslovakijos profesinių sąjungų vadas Polačekas prižadėjo Sov. Sąjungos vadams, kad darbininkai jo krašte šimtaprocentiškai rems tas priemones, kurios bus taikomos „antisocialistinėms jėgoms“.

Isakymas Indijai

Indijos šiaurės rytuose Kinijos kariniai daliniai pro garsiakalbius pareikalavo, kad Indijos daliniai per 24 valandas pasitrauktų iš pasienio srityje esančios Natu La perėjos.

Reikalavimas buvo pakartotas, bet karo veiksmų kiniečiai nepradėjo.

Stalino karvedystė

Sovietų žurnalas „Sovremennik“ rašo, kad Stalinas nebuvo nei didžiausias visų laikų karinis genijus, kaip jis buvo aptariamas jo bendralikių, nei nemokša neišmanėlis, kuris mūšius sekė iš mokyklinio gaublio, kaip Chruščiovas apie jį sakė.

Sąjungininkų vadai jį vertinę, o taip pat ir Vakarų istorikai.

Pakeitimai žemės ūkyje

Sov. Sąjunga yra paruošusi projektą įstatymo, kuris leistų ūkiams daryti sandėrius su pramone ir ūkiuose steigti įmonių skyrius, kad žiemos mėnesiais būtų daugiau darbo ir ūkiai turėtų daugiau pajamų.

Projektas busias svarstomas apie metų pabaigą.

Tuo projektu taip pat esą numatyti padidinti ūkiuose dirbantiems privačius žemės sklypus.

Atsistatydino ministeris pirmininkas

Siaurinės Airijos (Ulsterio) min. pirm. O'Neillas atsistatydino, nes protestantiškoji unionistų partija, kuri valdo kraštą, nerėmė jo numatytosios reformų programos.

Kraštas priklauso Britanijai ir yra apimtas riaušių, nes vieni nori, kad viskas liktų po senovei, o kiti reikalauja didesnių teisių. Ypač tos teisės varžomos katalikų mažumai.

PASAULIS APLINK MUS

OUI? NON!

78 m. amžiaus Prancūzijos prezidentas gen. de Gaulle'is iki šiol reiškė maždaug Prancūzijai. Jūs galite skaičiuoti, kad de Gaulle'is buvo Prancūzijos įvaizdis 30 metų, o galite skaičiuoti jo didybės metus nuo 1958 m., kai iškilo Alžyro bėdos ir jis buvo paprašytas grįžti. Karo metu jis buvo Prancūzijos karinio pasipriešinimo vadovas, kartu su sąjungininkais kovojęs už krašto išlaisvinimą, ir iškilmingai įžygiavo į Paryžių ir sudarė laikinąją vyriausybę. Jam teko tada prezidentauti, bet neilgai.

O kai grįžo valdyti Prancūzijos Alžyro karo metu, tada jis pradėjo rodyti savo mostus. Anuomet Alžyro karas jau buvo beveik parklūpęs Prancūziją ūkiškai ir moraliai. Nepritekliai didėjant, vyriausybės virto viena po kitos, ir niekas neįveikė pabaigti karo. Generalas, galima sakyti, atėjo kaip išgelbėtojas ir atidavė Alžyrą alžyriečiams. Tuomet nepaklūsūs generolai ir kiti aukšto laipsnio kariai ir politikai buvo sodinami į kalėjimą arba bėgo slėptis į kitus kraštus.

Tasai gelbėtojas laikėsi kietos rankos demokratijos, bet kitokios prancūzai, atrodo, nė nenorėjo, nes de Gaulle'is visada pravėsdavo tai, ką suprojektuodavo, ir rinkėjų didžiama vis atiduodavo savo balsus už jį. Ne jis vienas kandidatavo į prezidentus ir paskutiniuose rinkimuose, bet jis laimėjo, nes jo kieta ranka reiškė pastovesnę, be to, jau žinomą politiką.

Bet pameičiui didysis prezidentas pradėjo rūpintis nebe vien tik Prancūzijos reikalais. Jis pradėjo svajoti apie didelę Europą, kuriai vadovautų Prancūzija. Europa turėtų būti tokia, kokios jis nori, ir nepriklausoma nuo didžiųjų — kaip trečioji jėga šalia JAV ir S. Sąjungos.

Dabar generalas jau senas. Kietos rankos ir dar didelę misiją jaučiančio prezidento pareigos jam turi būti sunkokos. Gal dėl to jis ir pakiojo balsuoti naują referendumą dėl konstitucijos pakeitimų ir iš anksto pareiškė, kad jei dauguma pasisakys oui (taip), tai jis ir toliau prezidentaus, o jei non (ne), tai atsistatydins. Tauta atmetė jo projektą, o tuo pačiu ir prezidentą.

Beveik sunku patikėti, kad balsuotojai išsiskaitė tuos konstitucijos pakeitimo projektus, gerai suprato jų reikšmę kraštui ir dėl to pasisakė taip arba kitaip. Balsavimas vyko greičiau ne dėl konstitucijos pakeitimo, o dėl prezidento.

Prezidentas bus, be abejo, išrinktas kitas, nes kandidatų užtenka. Bet Prancūzija jau be jo bus kita. Prancūzijai gal iškilns naujų sunkumų, bet tokia buvo gyventojų valia. Prancūzija nori kitaip gyventi. Prancūzijos gyventojai, matyt, nori turėti didesnį balsą valstybės valdyme.

LŽS CENTRO VALDYBOS KONKURAS DVIEMS ŠUKIAMS SUGALVOTI

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Centro Valdyba skelbia konkursą dviems šukiams sugalvoti: vieną liečiantį išeivijos spaudos kovą dėl Lietuvos vadavimo, kitą — dėl lietuvių išlaikymo.

Mes dar atsimename, kai anais laikais LŽS Valdyba laisvoje Lietuvoje buvo paskelbusi konkursą šukiui sugalvoti dėl spaudos prenumeravimo ir skaitymo. Visuomenė labai gyvai atsiliepė ir, jei neklystame, Valdybai buvo atsiųsta apie 300 šukių. Kaip žinome, buvo premijuotas šukis: —Laukinis žmogus laikraščius neskaityt! Jis plačiai paplito po Lietuvą, o vyresnioji karta jį net ir tremtinį išsivežė.

Šiuo metu išeivijoje ypač aktualios dvi temos: kova dėl Lietuvos laisvės atgavimo ir lietuvių išlaikymas. Tad LŽS Centro Valdyba, palaikydama senas Sąjungos tradicijas ir ypačiai norėdama sudaryti progą visiems lietuviams išsiblaškiusiems po pasaulį trumpai suformuluoti savo poveržį kovoję dėl Lietuvos laisvės ir lietuvių išlaikymo, nutarė paskelbti konkursą dviems šukiams sugalvoti, būtent, kaip aukščiau pastebėta, vieną liečiantį spaudos kovą dėl laisvės ir antrą — dėl lietuvių išlaikymo. Pageidaujama, kad šukiai pasižymėtų prasmingumu ir veržlumu.

Už geriausius du šukius Valdyba skiria dvi premijas po 40 dol.

Konkurse gali dalyvauti visi, išskyrus Centro Valdybos narius, kurie atrinks premijuotinus šukius.

Konkursas slapas. Tad prašoma siunčiant šukius į laišką įdėti atskirą laiškėlį su užrašytu ant jo slaptyvardžiu, o viduje turi būti įrašyta tikra pavardė, adresas ir telefono numeris.

Konkurso laikas iki šių metų spalio 1 d. Prašoma siųsti šiuo adresu: Konkursui, 15369 Freeland, Detroit, Mich. 48227

LŽS Centro Valdyba

RUSIJOS ATEITIS

Balandžio 25 d. britų savaitraštis „New Statesman“ išsispausdino savo bendradarbio K. S. Karol straipsnį „Ar gali Rusija išlikti iki 1980?“, vadinasi, dar dešimtmetį.

Autorius tokį klausimą kelia ir išvadas darosi remdamasis ne kokiomis nors fantazijomis, bet sovietinių įvykių analize.

Labai vaizdingai jis nurodo, kad Dubčekui sutvarkyti rusams teko šaukti keturias tarptautines komunistų konferencijas, ginklų užpulti ir užimti kraštą, dar porą kartų grasinti atsiųsti daugiau kariuomenės, intriguoti, šantažuoti ir t. t. Tokio spaudimo, sako, neatlaikytų niekas, taigi neatlaikė nė Čekoslovakijos komunistų partija.

Visa tai, žinoma, tiesa, ir visą kaltę turi prisiminti rusai, kurie taip dažnai savais sumetimais mini visokius Lenino priesakus, bet tie priesakai pritaikomi draugams išnaudoti, priverti paklusti Maskvai. Pavyzdžiui, po daugelio bandymų nuvertus Dubčeką, jo pareigas perėmęs Husakas buvo nuvirstas kartu su kitų sovietinių kraštų vadais į Maskvą — į komunistinių kraštų bendrosios rinkos konferenciją, ir visi jie turėjo klausytis Ivano Kapitonovo kalbos apie partijos vienybę, kaip Leninas jos mokė. Leninizmas paverčiamas Maskvos teise visiems diktuoti.

Tie ir Čekoslovakijos įvykiai buvo Maskvos pastangos sutvarkyti ne kokį nors priesą, bet tikrą savo draugą, kuris, tiesa, yra mažesnis. Nei Dubčekas, nei kiti priekyje stovėjusieji čekoslovakų vadai neskelbė minties, kad reikia išsiskirti su Maskva. Tampomas ir niekinamas, Dubčekas iki paskutiniųjų išlaikė prosvietinį.

Dėl to net patys rusai galvoja, kad dėl tokio bauraus elgesio su draugais Sov. Sąjunga pasmerkta žūti. Prieš rusiškąjį kolonializmą, o ne prieš patį komunizmą savo metu sukilo Jugoslavija, kuri gi ir šandien tebėra komunistinė. Jau kuris laikas prieš tą rusiškąjį kolonializmą ir imperializmą spiriasi Rumunija. Pasiryžusi buvo savarankiškai tvarkytis ir Čekoslovakija. Pačių blaiviai galvojančių rusų spėjimu sukils visos nerusiškos respublikos—Ukraina, Gruzija, Latvija, Lietuva. Jokie Lenino priesakai jau seniai nebeįtikina tų tautų — jos nenori būti išnaudojamos. S. Baltaragis

SPAUDOJE

SKOLINTI ŽODŽIAI

Rašydamas apie svetimas įtakas lietuvių kalboje, kalbininkas L. Dambriūnas „Gimtojoje kalboje“ (1968 m. Nr. 1-2), be kita ko, rašo:

„Daugiausia skolinių turime iš slavų kalbų. Daugelis jų tiek įprasti, jog visai ir nebejausiam, kad jie skolinti. Tokie yra pvz. agurkas, burokas, bulvė, grybas, baravykas, kopūstas, morka, ridikis, pipiras, rožė, rūta, asilas, beždžionė, liūtas, meška, sakalas, blynas, kisieliūs, košė, mėsa, pyragas, vynas, batas, rūbas, sijonas, sukni, šilkas, katilas, kubilas, mulias, kardash, šalmas, smuikas, bajoras, dvaras, karalius, knyga, miestas, ponas, seimas, altorius, klebonas, kryžius, rojus ir kt. Minėto kalbininko Sabaliausko apytikriai apskaičiuojami slavybės lietuvių literatūrinėje kalboje sudaro apie pusantro nuošimčio visų žodžių.

„Gerokai mažiau savo kalboje vartoja-
me jau įprastų germanų žodžių. Sabaliauskas jų priskaičiuoja apie pusę nuošimčio visų bendrinėje kalboje vartojamų žodžių. Štai jie: aguona, alus, amatas, bakūžė, balkis, budelis, bulius, colis, durpė, inkaras, kalvės, kambarys, kunigas, meistras, midus, pinigai, rėmas, rūšas, skydas, šarvas, špūlė, trimatis, tulpė ir kt.

„Visi tie svetimos kilmės žodžiai jau yra tiek pakeisti, asimiliuoti, kad ir nebejausiam, jog jie skoliniai. Tik dėl kai kurių dar svyruojama, ir vieni vengia tokių, kaip bažnyčia, retėžiai, aršus, šviežias, gatavas, o kiti juos vartoja. Čia dar galima pažymėti, kad tos rūšies skolinis skiriame nuo barbarizmo, kurių savo metu mūsų kalboje buvo nemaža, bet dabar jau yra išnykę, pvz. čėsas, adyna, stuba, gryčia, ulyčia ir kt. Tačiau mūsų kalboje žodžių skolinių nuošimtis aplamai nėra didelis, lyginant su kitomis kalbomis, kurios svetimų žodžių turi po keliolika ar keliasdešimt nuošimčių. Todėl sakome, kad lietuvių kalba yra palyginti gryna“.

MIRĖ A. GUZEVIČIUS

Balandžio 18 d. Vilniuje mirė Aleksandras Guzevičius, kuris iš pirmosios bolševikių okupacijos žinomas plačiausiai kaip vidaus reikalų komisaras — pirmasis čekistas.

Po šio karo daugiausia reikėsi kaip rašytojas, pavyzdinčiai rašęs kaip reikalinga partijai.

Gimęs 1908 m.

Nesuderinami pasauliai

Daugelio romanų autorė Alė Rūta paleido į žmones naują savo kūrinį — romaną **Vieniši pasauliai** (išleido Ąikagiškis Lietuviškos Knygos Klubas, 265 psl., kaina 3,50 dol.; aplankas pieštas P. Jurkaus).

Tie romano vieniši pasauliai čia reiškia žmones, kurie nepajėgia tarpusavy susikalbėti ir susiprasti. Atskiras žmogus, žinoma, yra visas atskiras pasaulis, ir kasdieniame gyvenime matome, kad tuos pasaulius dažnai sunku suderinti. Nors žmogus aptariamas tai protinai, tai socialiniu galviju, bet sugebėjimas galvoti dar neleidžia lengvai išspręsti ir bendruomeninių klausimų. Proto neturinčius, bet arti žmogaus prisilaukančius gyvulius galima ir botagu aptvarkyti, o žmonės tarpusavyo santykius sprendžia ginčiais ir karais.

Alės Rūtos romano žmonės nekariauja, bet vis tiek sunkiai vienas kitą tesupranta. Pagrindiniu veikėju, tur būt, reikia laikyti Damutę Raivedienę, kuri su uošviu ir dviem dukterimis atsiduria svetur ir nusėda Amerikos žemyne. Jos vyras liko Lietuvoje ir ten žuvo. Jis ir liko, kaip mums sakoma, sąmoningai pasiryžęs kovoti. Damulė išsinešė jo įpareigojamą rūpinimą dukterimis. Savotiškai jomis rūpinasi ir uošvis, nuolat dar primindamas savo teisę žiūrėti mergaičių, kadangi jos yra jo sūnaus dukterys.

Romano pradžioje Raivedžiai jau yra praėję pirmuosius įsikūrimo etapus. Uošvis ir marti dirbo fabrikuose, kol sukėlė šiek tiek pinigų įsigyti moteliui — savotiškam pakelės viešbučiui. Spaudžia skolos, vargina neįprasti darbai ir netikrumas. Bet dar netikresnė tos šeimos tarpusavyo santykiai. Uošvis vis prikaioja marčiai arba kad ji nesugeba reikalų taip tvarkyti, kaip jam atrodytų geriausia, arba kad ji nemoka savo dukterų auklėti. Vyresnioji dukterė jau į merginas išėjusi, nemaža užsispyrėlė ir nenkenčia tokio gyvenimo, kokį turi motelyje, kur motina ją kas rytą kelia eiti į mokyklą, o šventą dieną — važiuoti į lietuvių bažnyčią. Nei viena, nei kita jai nepatinka, ir reikalias baigiasi tuo, kad ji pagaliau pabėga iš namų, nebeapsikęsdama toje tradicinėje aplinkoje. Ji jau galvoja, kaip ir kitas šiandieninis jaunimas, vertinas pinigą, kuris teikia daugiau prabangos, ir iš savo draugų įsikaltąjį laisvės supratimą.

Jos pėdomis bando žengti ir jaunesnioji dukterė, jau pradėjanti mokytis vagiliauti. O motina perdaug užimta, kad galėtų susitvarkyti su dukterimis, kai svetimas tas visas aplinkinis pasaulis, ir ji nuolat persekiojama uošvio, kuris jai primeta visą at-

sakomybę už nesugebėjimą savo dukterų auklėti. Kai tik ji pradeda mokytis dukteris, tai išgirdęs uošvis tuoj moko ją, ir viskas turi baigtis pusiaukelėje. Dažnai motina, vengdama uošvio, slepia savo dukterų nušižengimus.

A. Rūtos tema visiškai nauja ir aktuali, bent mūsų romanams. Apie jaunimą ir vaikų ir tėvų santykius nemaža dabar kalbama, o rašytoja mums ir davė savo kūrybinį to klausimo sprendimą. Tiesa, jos kūrybiškai pateikiamasis atvejis yra ypatingas. Yra šeimų, kur tėvai ir vaikai pajėgia surasti bendrą kalbą, tur būt, net ir Amerikoje, kur jaunimą gali stipriai veikti modernūs miestai su visomis neigiamybėmis. Raivedžių šeimos atveju, tur būt, reikia skaitytis ir su atskirų žmonių charakteriais. Paimkim tik tą senąjį Raivedį, kuris, rodos, ir gimęs su išpūsta krūtine. O Damulė Raivedienė gal taip nesijaudintų ir nesikankintų, jeigu ji turėtų ramų, be rūpesčių gyvenimą. Jai neužtenka stiprybės rodytis atkaklesnei savo sąlygose.

Romanas parašytas tuo metodu, kuris vadinamas sąmonės srautu. Veikėjai atlieka kuriuos nors veiksmus, kalbasi vieni su kitais, bet tai toli gražu dar neparodo pilnesnio jų išgyvenimo. Jie vidų dar nešioja savo atskirą pasaulį, kuris nebūna išsakomas. Rašytojai, norėdami turėti ko pilnesnį žmogų, stengiasi išsakyti savo veikėjų rūpesčius, svarstymus, svajones, kurie net negali būti išsakomi dialogais. Tasai vidinis žmogaus svarstymų ir sprendimų monologas ir Alės Rūtos romane užima daug puslapių. Tie vidiniai kiekvieno svarstymai atskleidžia žmogų ir parodo, kad jo veiksmai ir kalbos ne kartą nesiderina su tais svarstymais. Žmogus toksai jau yra, kad jis dėl ko nors ne viską net gali pasakyti, ką svarsto ir galvoja. Visko sakymas nepriimtinas ir neįmanomas. O nesakymas, aišku, didina vienišumą, daro žmones svetimus vienas kitam.

Romano įvykiai yra daugiau kasdieninis gyvenimas, be jokių ypatingų sukrėtimų, su nuolatiniais rūpesčiais. Palinkimas neieškoti ypatingų, jaudinančių temų jau įsigali lietuvių literatūroje šiaip ir anapus. „Vieniši pasauliai“ skaitomi ne kaip nuotykių knyga, bet kaip analizė svetur atsidūrusios lietuviškos šeimos.

K. Abr.

DOKUMENTINIS LEIDINYS

Vlikas rengia leidinį dokumentų apie 1939-1940 metais nacinės Vokietijos su bolševikine Rusija sudarytą samokslą užplūti Rytų Europos valstybes ir pasidalyti jų teritorijas.

Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas bandžio 21-22 d. d. tuo reikalu buvo nuvykęs į Vašingtoną, kur susipažino su tų dokumentų originalų fotokopijomis, kurias parūpino Kongreso Bibliotekos pareigūnai. Dr. Valiūnas drauge su Lietuvos atstovu J. Kajecku ir dr. S. Bačkiumi peržiūrėjo tuos dokumentus ir atrinko įtrauktinus į rengiamąjį leidinį. Taikoma, kad leidinys pasirodys iki rugpjūčio mėnesio, tai yra, 30 metų nuo to samokslas sukakčiai sueinant.

(Elta)

POETINIS NUOTYKIS

Praeitais metais australiškasis „Poetry Magazine“ Nr. 6 (gruodžio mėn.) išspausdino talentingą Australijoj gyvenančio lietuvių rašytojo Jurgio Janavičiaus poemą „Songs of Arrival — A Journey to the Moon“.

Tas sultingas kūrinys dabar atmuštas dar atskirai dideliame lape, pavadintame „Poetry & Prose Broadsheet 1“. To lapo numeravimas 1 sakyty, kad išradantieji leidėjai pasiryžę ir daugiau tokių dalykų paleisti į pasaulį. Nuotykis labai įdomus, ypač mėgėjui geros literatūros. Jis ypač įdomus galėtų būti gerą poeziją vertinantiesiems ir mėgstantiems anglosaksiškojo pasaulio sluoksniams, o gal ir mūsų šiam jaunimui, kuris, pavyzdžiui, nebemoka savo kalbos, bet sultingą poetinį žodį pajėgia įkajti.

Tų „Poetry & Prose Broadsheet“ organizatoriai ir leidėjai yra pats Jurgis Janavičius (104 Old Prospect Rd., Wentworthville, N. S. W. 2145, Australia) ir K. J. Kemežys (6 Welsh Place, Chifley, A. C. T. 2606, Australia). Tas poetiškasis lapas kainuoja 25 australiškų centus ir gaunamas suminėtaisiais adresais.

Kas įkanda angliškai, mėgsta mėgautis poezija ar ypač turi tokių rūšies anglų, galėtų savo bičiulius Australijoje paprašyti, kad atsiųstų tą didįjį poetišką lapą. Jis vertas dėmesio.

K. Abr.

DVI KNYGOS

Iš knygriškų jau grįžo ir pradamos Nidos Knygų Klubo nariams siuntinėti dvi naujos knygos — „Penktoji Pradalgė“ ir J. Aisčio „Milfordo gatvės elegijos“.

J. Aisčio knygos vardas skamba poetiškai. Jonas Aistis juk ir yra mūsų žymusis poetas. Bet ši knyga — ne eilėraščių rinkinys, o kartais graudūs, kartais gi aštrūs lietuvių likimo svarstymai, kurie vieniems bus arti širdies, o kitus gal ir suerzins. Bet iš šios knygos visiems bus aišku, kad poetas iki širdies gelmių serga lietuviškais reikalais.

„Penktoji pradalgė“ — tradicinis metraštis, išeinąs jau penktus metus. Šįkart, kas mėgsta poeziją, susitiks to metraščio puslapiuose su Jonu Aiščiu, su pluoštais Gražinos Tulauškaitės, Albino Baranauko, Vlodo Šlaito, Česlovo Valdo Obcarsko, Kazio Bradūno, Prano Visvydo, Benedikto Rutkūno, Mykolo Vaitkaus eilėraščių ir su Agnės Lukšytės poetiniais prisiminimais. Prozi šiam tomet atstovauja Marius Katiliškis su apsakymu apie žmogų, kuriam senatvėje už žmoniškumą ateina atpildas, Juozas Kraliauskas su apsakymu apie didžios nelaimės dienas, kurios užklupo ramiai, nuošaliai šeimą. Eduardas Cinzas šįkart duoda įdomią ir plačią išgildintą istoriją žmogaus, kuris sužeistas pradėjo kitą gyvenimą. Karolė Pažeraitė nuveda skaitytoją į Lietuvos kūrmosi metus, Antanas Tulyš — į mistiškąjį pasaulį, Irena Joerg — į dviejų kaimynų santykių istoriją. O Vytautas Alantais vedžioja skaitytoją po senąją Lietuvą, kaip jis ir ankstesnėse Pradalgėse yra vedžiojęs.

Liudas Dovydenas yra davęs pluoštą savo stilizuotų lietuviškų pasakų. M. Slavėnienė pasakoja apie savo brolių V. Mykolaitį-Putiną ir save.

Mūsų jaunasis mokslininkas Rimvydas

Šilbajoris nagrinėja Algimanto Mackaus poeziją.

KAS BUS TOLIAU?

Dabar paleidusi į žmones dvi knygas, Nidos spaustuvė jau baigė spausdinti trečią ir kartu paskutinę dalį kan. M. Vaitkaus „Nepriklausomybės saulė“. Autorius dar kartą plačiau suveda skaitytoją su didžiųjų Maironių, prel. A. Dambrausku-Jakštu ir kitais.

Jau surinkta ir tuoj bus spausdinama Jono Žmuidzino apsakymų knyga „Runcė ir Dandierinas“. Apsakymų autorius prisistato kaip puikus stilistas.

„Penktoji pradalgė“ išėjo gerokai vėliau negu reikia. Bet spaustuvė ruošiasi anksčiau išleisti „Šeštąją pradalgę“ (už šiuos metus). Jos turimoji medžiaga jau renkamai. Jai yra atsiųsti darbai P. Orintaitės, A. T. Antanaičio, A. Giedriaus, A. Lukšytės, J. Švaisto, P. Tarulio, A. Kairio, D. Sadūnaitės, Alf. Giedraičio, O. B. Audronės, J. Griniaus, A. Lapšio.

Šeštoji pradalgė dar bus papildyta kitų rašytojų darbais.

SUKAKTININKAS PETRAS TARULIS

Rašytojas ir žurnalistas Petras Tarulis kovo 19 d. sulaukė 70 metų amžiaus.

Dabar jis redaguoja JAV leidžiamąjį savaitraštį „Tėvynę“. Lietuvoje yra redaguojęs ir leides „Dieną“, „Dienos Naujienas“, „Kultūrę“ ir kitus.

Jis buvo vienas pačių aktyviausių ir pagrindinių „Keturių Vėjų“ literatūrinio sąjūdžio dalyvių.

Savo kūrinius mėgsta dailinti, todėl ir knygų nedaug tėra išleides. Puošniosios „Mėlynos kelnės“ buvo pirmasis jo apysakų rinkinys, išėjęs 1927 m. Po karo (1948 m.) Vokietijoje išėjo jo „Žirgeliai padebesiais“, 1965 m. Nidos Knygų Klubas išleido jo romaną „Vilniaus rūbas“.

DEŠIMTMETIO DARBAS

Santaros-šviesos organizacija pradėjo knygas leisti 1959 m. Vėliau leidykla pavadinta Algimanto Mackaus knygų leidimo fondu.

Per tą dešimtmetį leidykla paleido į žmones 17 knygų.

Šiais metais ji numato išleisti H. Nagio eilėraščių rinkinį „Broliai balti aitvarai“, R. Vėžio eilėraščių rinkinį ir J. Deveikės-Navakienės išverstą 1529 m. Lietuvos statutą.

PREMIJA MYKOLUI VAITKUI

Lietuvių Rašytojų Draugijos premija už praeitais metais išleistus literatūros darbus paskirta kan. Mykolui Vaitkui.

Premija jam atiteko už Nidos Knygų Klubui išleistus atsiminimų tomus „Nepriklausomybės saulė“ I ir II dalis.

Kandidatų į premiją buvo 20. Kaip iš pranešimo matyti, stipriausi M. Vaitkaus varžovai buvo K. Barėnas („Atsitiktiniai susitikimai“) ir A. Baronas („Pavasario lietus“, taip pat išleistas Nidos Knygų Klubas).

PREMIJOS UŽ NOVELĘ

„Dirvos“ laikraščio novelės konkurso pirmąją premiją laimėjo J. Gliauda, antrąją — A. Mironas-Norimas.

KELIAS Į ALTORIAUS GARBĘ

Šiuo vardu 1969 m. Chicago, Ill., išspausdinta kun dr. J. Vaišnoros, MIC, knygėlė, paminint Dievo Tarną arkiv. Jurgio Matulaičio mirties 42 metų sukaktį. Jis mirė 1927 m. sausio 27 d. Kaune. Ten buvo palaidotas, o 1934 m. perkeltas į Marijampolės par. šv. Mykolo bažnyčią.

Kun. dr. J. Vaišnora, MIC, dabar yra generalinis postulatorius beatifikacijos byloje. Jis pateikia gana glaudai atliktų beatifikacijos byloje veiksmų apžvalgą ir duoda žinių, kas toliau teks šioje byloje daryti. Tie visi veiksmai yra numatyti Bažnyčios Teisyne, kodekse.

Kai tik po ark. Jurgio mirties pradėjo Lietuvoje ir užsieniuose plisti jo šventumo garšas, patvirtinamas Dievo duodamų ženklų — nuostabių ligonių išgyjimų gausos, Marijonų Vienuolija ryžosi pradėti Bažnyčios Teisme jo šventumo įrodymo bylą. Tai buvo sutarta 1939 m. generalinėje Marijonų Kapituloje Romoje. Bet greit prasidėjo II pasaulinis karas. Jis sujaukė tautų ir valstybių santykius. Teko palaukti karo pabaigos. Ji buvo nelaiminga Lietuvai, ją užėmė Rusijos komunistai ir įjungė į Sovietų imperiją. Visa Lietuva pajuto komunizmo slėgiantį ranką. Nei kokių bažnytinių teismų, nei kokių dokumentų telkti arkiv. Jurgio šventumo bylai pagrįsti nebuvo galima. Kadangi labai svarbių liudininkų atsirado nemaža Vakarų Europoje ir Amerikoje, gavus šv. Sosto leidimą, beatifikacijos byla buvo pradėta Romoje, vyskupijos teisme, 1953 m. bal. 21 d. Tuo pradėtas pirmasis bylos tarpsnis. Antrasis yra apaštališkasis procesas. Jis vedamas pagal visus teismų formalumus. Pirmasis bylos tarpsnis apėmė tris atskiras bylas.

1. Informacinė byla apie D. T. Jurgio šventumo, dorybių ir stebuklų garšą.
2. Jo visų raštų ištyrimo byla.
3. Įrodomoji byla, kad jam nebuvo teikiamas nederamas, viešas, dirbtinis garbinimas (kultas).

Informacinė byla prasidėjo Romoje 1953 m. spalio 30 d. Bet dėl nuotolio ar nesveikatos ne visi liudininkai galėjo atvykti į Romą. Teko sudaryti penkiose vyskupijose pagalbinius teismus: Brooklyn, N. Y., Buffalo, N. Y., Scranton, Pa., Lugano (Šveicarijoje) ir Malines (Belgijoje). Pagalbiniai teismai vyko 1954-1955 m.

Gen. postulatorius pristatė teismui Romoje 16 liudininkų, pagalbinuose teismuose 5, ir vienas pats pasiūlė teismui; iš viso 22 liudininkai. Šios bylos teismo posėdžiai buvo baigti 1956 m. bal. 18 d.

Antroji — raštų tyrimo — byla užtruko ilgiausiai. Visi arkiv. Jurgio raštai, rašyti lietuvių, lotynų ir lenkų kalbomis, sudarė 28 tomus. Jie surinkti, surūšiuoti, perrašyti, įrėti ir teismui pateikti 1953 m. geg. 15 d. Paskutinis gi šios bylos teismo posėdis buvo 1957 m. sausio 26 d.

(Pabaiga sek. nr.)

ANAIŠ NERAMIAIS METAIS

JULIUS SATEIKIS

1919 metai man atrodo lyg vakar diena. Bet jau mano anuometinių artimų draugų ir vietovių pavadinimai pamažu išdyla iš atminties. Anais metais atsiminai ne tik savo kuopos kiekvieno kareivio vardą ir pavardę, bet žinojau jo kilmės valsčių ir kaimą iš atminties, o kai kurių net ir šeimos sudėtį. O pulko kuopų vadai ir savo bataliono visi puskarininkiai pavardėmis buvo žinomi, kaip savo rankos penki pirštai.

Anuomet per trumpą laiką teko išmokti visą karo techniką ir tuojau pat ją panaudoti, nes priešas buvo čia pat pakluonėje.

Daug puskarininkis tada nelabai tepajėgė naudotis žemėlapiu, o dar daugiau kareivių buvo tokių, kurie nei skaito, nei rašo, o algalapies kryptis nukreipė. Vadas, alga išmokėdamas, vis primindavo, kad teks išmokti, vienas kitas pramoko, bet ir tokių parašas užimdavo trijų parašų vietą. Kol karas vyko, kareivių mokytį rašto nebuvo kada.

1920 m. pavasarį buvo seimo rinkimai. Visi kareiviai, sulaukę pilnų 20 metų, turėjo teisę dalyvauti balsavime. Mes tuo tarpu stovėjome Subatoje, ir mums buvo toliausia eiti į gubernizmo balsavimo vietą — apie 25 kilometrus. Išėjome anksti ir grįžome vėlai suvarge.

Stovėjome padauguvyje be kariško baro, tai buvo daugiau laisvo laiko. Pulke buvo sudaryta švietimo komisija. Pradėtas leisti šapigrafuotas laikraštis (vardo neprisimenu), daugiau juristorinio pobūdžio, su karikatūromis. Kareiviai mėgdavo skaityti. Kuopose irgi buvo švietimo komisijos. Pulko vadas paskirdavo pirmininku kuopos vadą ar leitenantą, o šis pasirinkdavo porą karių, dažniausiai viršilą ir vieną būrininkų. Tie trys sudarydavo kuopos švietimo programą. Būdavo skiriamos trys valan-

dos per savaitę mokytis. Komisija skirdavo mokytojus. Mokytojais būdavo kuopos raštininkas ir kiti, net eiliniai, jei tik moka gerai skaityti ir rašyti. Tokie mokytojai gaudavo ne daugiau kaip 5 mokinių. Kitą pamoką keisdavosi mokiniai. Sasiuviniai būdavo gaunami iš švietimo komisijos. Nemokantieji pasirašyti būtinai turėjo išmokti. Kas nemokėjo algalapyje pasirašyti savo pavardės, tokiame vadas sulaikydavo alga, kol išmoks. Tada per savaitę visi jau pasirašė algalapyje.

Išgyta sporto įrankių. Daug ką pasigaminavo patys kareiviai, dalis dalykų buvo gauta, kita kokių kareivių suaukotais pinigais nupirktą. Išgyta ir kuopų knygynėlių. Atrodė, lyg gyventume ramų laiką.

I vasarą rusų-lenkų frontas pradėjo judėti. Tai ir mums teko klotis iš vienos vietos į kitą. Daug kartų, vos įmigus, pasigirdavo pavojaus trimitas, o pasirengus reikėdavo išlaukti įsakymo iki 10 valandos ryto. Kai jau lenkai pradėjo bėgti, aiškiai buvo jaučiamas, kad mes turėsime užimti lenkų okupuotąją Lietuvos teritoriją.

Kai pajudėjome iš vietos, tai teko daug turti palikti vietoje, ypač tokio, kuris kare nereikalingas. Nebuvo, kas toki turtą gabana. Mat, Lietuvos kariuomenė buvo nusištačiusi nesinaudoti pastotėmis, jei tik galima be jų išsiversti. Toks turtas buvo paliekamas pas gyventojus. Paliekant būdavo įsakoma saugoti, kol kareiviai atvyks pasiimti. Bet važiuavome tolyn ir tolyn, pasiimti nebeteko.

Antros dienos žygyje pražygiavome apie 8 km į pietus nuo Daugpilio. Lenkai buvo pasitraukę, palikdami mažus pėdsakus. Su stojome visas batalionas vieniemyje. Vėžimus buvo įsakyta paslėpti po medžiais. Kuopos išsislapstė, lyg būtų lėktuvų pamaičiusios. Padvigubinta apsauga. Kareiviai

tikrai spėjo, kad bus pasirodę lenkų lėktuvai, todėl visi dairėsi į viršų. Vadai vaikščiojo nusiminę, nors ir šypsodamies, o kareiviams tai dar labiau kėlė baime. Baimės apimti kareiviai papietavo. Kadangi lėktuvų nesulaukė, tai pamažu pradėjo apsiminti. Belaukiant sutemo. Turėjome ten ir nakvoti, bet nieko iš vėžimų nebuvo leista išimti. Arkliai prastovėjo pakinkyti visą naktį. Kareiviai po medžiais susėdę snaudė. Šautuvų magazinai buvo prikimšti šovinių, kulkosvaidžiai pripilditi vandens.

Pusryčių kavą gerdami, gavome žinią, kad mūsų du žvalgai yra patekę į priešo rankas. Nežinojome net, į kokio priešo. Kol nepaaiškės, kas per priešin, turėsime čia stovėti pasirengę.

Priešų galėjo būti trys. Latviai su lenkais stovėjo Daugpilyje. Bet lenkai pasitraukė, ir mes jų niekur nesutikome. Rusai, kurie įėjosi lenkus, dar negalėjo šioje vietoje pasirodyti, bent mes taip galvojome. Be to, Lietuva su rusais ką tik buvo pasirašiusi taikos sutartį. O latviai — brolių tauta, su kuria mes nekariavome ir nematėme kariauti. Bet tiesioginio ryšio su latvių karo įgulomis neturėjome.

Už kokių 300 metrų buvo geležinkelio linija, kuri ėjo iš Daugpilio į Vilnių. Apie 7 val. rytą pamatėme lenkų traukinį, einantį Daugpilio link. Mes puikiai galėjome tą traukinį paimti, bet vadai spėjo, kad geriau nesirodyti. Girdi, mes einam ne svetimo turto grobti, bet savo teritorijos varduoti. Traukinys yra lenkų turtas, ir jie, greičiausia, vyks ta Daugpilį pasiimti likusių savo karių. Traukinys ėjo vos judėdamas, net pėsčias būtum su juo kartu supėjęs nueiti į Daugpilį priemietį Grivą. Traukinys grįžo 11 val. vakare pro mus tuo pačiu vėžio greičiu.

Taip pavojaus padėtyje išstovėjome lygiai

tris paras, kaip kokioje belaisvių stovykloje. Vienkiemio gyventojai irgi nebuvo išleidžiami išėiti iš namų. Kareiviai laukdami pasakojosi visokius nuotykius, sekė pasakas, studijavo Lietuvos valstybės tvarką. Svarstydavo, ką jie darys, kai iš kariuomenės grįš. Vienas šį, kitas tą svarsto, o mūsų kuopos raštininkas Tamošauskas ir sako:

— Man, kaip mažo ūgio žmogui, visokie fiziniai darbai yra per sunkūs. Manau, kad geriausias man amatas yra kerdžiaus. Tas neturi jokių viršinių, jam nereikia jokio sunkaus darbo dirbti, jis gauna ordinariją, namuką gyventi. O kas, kad per vasarą reikia anksti kelti patrimituoti! Tai menkniekis. Reikia kur nors karves ar avis pavaryti, tai pasiūninti piemenę ar piemenuką, visi tavęs klausio, ir esi šoks toks viršininkas. O kai žiema ateina, kerdžius visiškai jokio darbo neturi. Nei tau galvijai šerti, nei morkos kirsti. Aš nebūsiu toks kerdžius, kaip kiti, kurie susipyksta su gospadorium, o gospadinė atneša jam sūrio gabalą ir savo išsiaiškinta dėl ribų prie Grivos.

— Būk mandagesnis su mano vyru.

— Tai yra kyšis, kokio mūsų valstybė negali toleruoti. O žiemos metu viską su redaguosiu, surašysiu juodu baltame, kas kokias teises turės ir kokios pareigos jam bus skirtos. Kiekvienas darbas ir pareiga bus suskirstyta paragrafais, o kas peržengs tokį paragrafą, tam bus pritaikyta bausmė.

— O ką tu veiksi, kai kaimas bus išskirstytas vienkiemiais? — kažkas pertraukė.

— Tai man irgi reikės numatyti atskiru paragrafu.

Visi juokėsi. Aš buvau sugalvojęs leisti kuopas laikraštį. Su keliais draugais pasitariau, gavau jų pritarimą ir pažadą bendradarbiauti. Išsirinkome ir vardą „Juokaities“. Turėjome dar gauti kuopos vado su-

tikimą. Maniau, kad viršila Dobrika tikrai sutiks ir palaikys mane. Bet Dobrika pradėjo atkalbinėti, tačiau prizadėjo pakalbėti su kuopos vadu Karveliu. Ką Karvelis sakė — nežinau, bet man atsakymas buvo — ne. Daug kalbų buvo ir apie mūsų dabartinę padėtį. Kaip tie mūsų žvalgai pakliuvo priešiui? Pasirodo, ten buvo keturi žvalgai, du paspruko, o du dingo. Vienas pasprukusiųjų man buvo gerai pažįstamas Maciūnas nuo Vaškų. O susitikti nebuvo sunku, nes čia pas mus buvo pulko vadas, o netoliese po medžiais žvalgų komanda. Nors Maciūną ir gerai klausinėjau, ne kaip tardytojas, bet kaip draugas, vis tiek jis man negalėjo pasakyti, kas ten buvo per kareivius, kurie paėmė į nelaisvę mūsų du žvalgus su arkliais. Jis su draugu vos spėjęs pabėgti. Sužinojau tik tiek, kad tai atsitiko apie 1 km nuo Grivos. Jiems buvo duotas uždavinys išžvalgyti Grivą, kairįjį mūsų žygio sparną.

Diplomatiniu keliu buvo išsiaiškinta, kad latviai buvo pagavę mūsų žvalgus. Po trijų dienų žvalgai buvo grąžinti, ir ta proga buvo išsiaiškinta dėl ribų prie Grivos.

Ketvirtos dienos rytą pajudėjome. Perėję geležinkelio liniją, nužygiavome rytų link. Vakarop apsinakvojome tuščiuose dvaro rūmose. Ten pailsėjome. Po kavos — vėl į žygį. Kareiviai taip praprato prie žygio, kad norėjo tik žygiuoti ir žygiuoti. Jei kartais gaudavome įsakymą palaukti, tai tuojau būdavo keliamas klausimas: ko laukiame?

Prizygiavę netoli Skrudelynės miestelio, viename kaime turėjome sustoti. Pasirodo, latviai jau buvo pirma mūsų atėję į Skrudelynę. Čia mūsų žygis baigėsi, nes netrukus gavome įsakymą persikelti į Uteną.

(Bus daugiau)

Tik samprotavimai...

VAKARIETISKA IR „KOVINGA“ SPAUDA

Didelė Vakarų spaudos dalis taip pat yra srovinė, tačiau ji iš pagrindų skiriasi nuo musiškių Rytų Europos spaudos tradicijų. Pavyzdžiui, paėmę Anglijos laikraščius, matysime, kad toks „Guardian“ yra liberališkas, o „Daily Telegraph“ — aiškiai konservatoriškas. Tačiau ašies dienraščių pagrindinis tikslas nėra skleisti savo politines pažiūras (nors ir tai jie daroma forma atlieka), bet skaitytojus objektyviai, sąžiningai, teisingai ir visapusiškai informuoti, neatsižvelgiant į tai, ar leidėjams spausdinamosios žinios patinka, ar ne.

Dar daugiau. Bene dešiniausias, o seniausias išsireiškęs — maždaug atžagareiviškas Londono dienraštis yra „Daily Express“, kurį leidžia Thompsonas,* žinomas savo konservatyviomis pažiūrom. Tam pačiam Thompsonui taip pat priklauso „Sunday Times“ savaitraštis, kurio redakcijoje dirba keletas kairių pažiūrų žurnalistų. Be to, „Sunday Times“ skiltyse spausdinasi kairieji publicistai, rašytojai, intelektualai. Jų pažiūros yra skirtingos nuo paties leidėjo nuomonės, jom prieštarauja ir „Daily Express“ arba „Sunday Times“ vedamieji, tačiau laikraščio skiltys jiems atviros, o už atspausdintus rašinius jiems mokami aukšti honorarai.

Vadinasi, demokratiškos spaudos savybė yra ne tik objektyvi ir nuo komentarų atskirta informacija, bet lygia dalia ir idėjų, nuomonių įvairybė. Tokia spauda, žinoma, remiasi prielaida, kad skaitytojai yra subrendę ir patys pajėgūs susidaryti savo nuomonę. Todėl skaitytojams stengiamasi pateikti visas reikšmingas informacijas ir platų įvairių nuomonių skerspūvį, o savo pažiūras leidėjai dėsto vedamuosiuose.

Dvidešimtmetis jau yra ilgas laikas tarp Vakarų apsidairyti ir susipažinti su vakarietiška spauda. Pagaliau per tą laikotarpį svetūr jau išaugo ir subrendo vidurinioji, jaunesnioji ir jauniausioji kartos, kurios į spaudą savaime žvelgia vakarietiškai. Tadėl, matyt, ne atsitiktinumas, kad didelė musiškos spaudos kritikų dalis yra vidurinioji ir jaunesniosios kartos atstovai. Jie lietuviškąją spaudą lygina su vakarietiškąja, ir tas palyginimas neišvengiamai musiškos nauda. Įsibėgėję kai kurie kriti-

kai kartais neatsižvelgia į lietuviškos spaudos techninę ir finansinę ribotumą. Juk būtų nesupratimas tokį „Europos Lietuvių“ norėti lyginti su milijoninio tiražo „Observer“. Tačiau rimčiausieji ir logiškiausieji kritikai mūsų spaudą kaltina dėl esminių dalykų.

Gal būt, skaudžiausias kaltinimas bus tas, kad lietuviškoji spauda svetūr negerbia skaitytojo, kad periodinių leidinių savininkai, leidėjai ir redaktoriai nepasitiki skaitytojų pajėgumu savarankiškai susidaryti savo nuomonę, kad spausdinamąją informaciją dažnai vienpusiškai parenka, nudažo tam tikrais atspalviais. Be to, kai kurie laikraščiai, ypač JAV-ėse, vis dažniau pradėjo nebeprisistie seniai įsigalėjusio spaudos etikos dėsniui, kad užpultasis tame pačiame laikraštyje turi teisę pareikšti savo nuomonę. Pagaliau spaudos didelė dauguma kai kurių reikšmingų lietuviško gyvenimo įvykių aplamai neskelbė, gal būt, vildamiesi, kad įvykius nutylėdama, juos ištrins iš gyvenimo...

Apie išsiviskąją mūsų spaudą kalbėdamas, poetas Henrikas Radauskas nurodė, kad „kiekviena visuomenė turi tokią spaudą, kokios ji nusipelnė“. Iš tikrųjų, Radausko kiek pasmalintas posakis gal visiškai jau nepašalina pro šalį. Žurnalizmo tradicijas juk atsivežėme iš Lietuvos, ir jomis remdamiesi, čia vystėme išsiviskąją spaudą. O tas tradicijas perėmėme maždaug ištisai — ne tik teigiamybes, bet ir abejotinus įpročius bei vertybes.

Spaudos kultūra demokratinuose Vakarų kraštuose brenė sutartinai su pačių visuomenių vystymusi, lygiai taip pat, kaip lietuviškas žurnalizmas kad vystėsi tiesiogėje lietuviškosios visuomenės įtakoje. O tikrai demokratinės santvarkos Lietuvoje beveik niekada nebuvo, jei neskaitysime, palyginti, trumpo laikotarpio tarp Steigiamojo seimo ir 1926 metų. Per tokį trumpą laiką demokratijos idėja visuomenėje dar negalėjo įleisti labai gilių šaknų.

Vyresnioji išsivijos karta susiformavo ir, taip sakant, geriausias savo metus Lietuvoje praleido tada, kada „tauta galėjo būti rami“, nes už ją kažkas kitas galvojo. O ši karta iki šiol kaip tik ir buvo išsivijos vadais, jos atstovai daugiausia sėdėjo ir te-

besėdi komitetuose, valdybose, na, ir redakcijose. Didelė dalis to, kas išsivijoj per paskutinį dvidešimtmetį buvo gera ir teigiama nuveikta, yra šios kartos nuopelnas, bet ši karta lygia dalia atsakinga ir už daugelį įsiveisusių blogybių. Bene būdingiausias jos psichologinis požymis bus paternalizmas, o dėl to ir mūsų spauda daugiausia yra paternalistinė, su palinkimu skaitytojus patronizuoti ir, kaip jos kritikai konkrečiai pavyzdžiais nurodo, mėgstama spausdinamąsias informacijas perkomentuoti. Kartais, kai kuriuos laikraščius variant, iš tikrųjų susidaro išpūdis, kad skaitytojai yra laikomi mažais vaikais...

Tai, be abejo, nuoseklus „kovingos“ spaudos tradicijų tęsimas. Spaudos valdytojams laikraštija tėra tautinės, politinės, ideologinės, kartais gal ir klininės kovos priemonė. Tačiau kyla rimtų ir pagrįstų abejonių, ar toks siaurai suprastas spaudos „kovingumas“ iš tiesų galop nepakenkia tiems, dėl kurių bandoma kovoti. Juk spauda, kuri neatlieka pagrindinio savo uždavinio — informuoti pati save menkina ir ilgainiui pasmerkia merdėti, tuo pačiu netekdama savo įtaigumo ir nebegalėdama išvystyti veiksmingo kovingumo.

Po keleris Vakarų kraštus pasiskleidę lietuvių telkiniai ir telkinėliai jau vien dėl geografinių ir techninių kliūčių negali tikrai demokratiškai išsirinkti vyriausiųjų savo organų. Betgi juk demokratijos aparatūroje glūdi jos esmė. Jeigu gyvybiniai, svarbiausieji, principiniai visuomeniniai ir politiniai lietuvių klausimai būtų demokratinėje nuotaikoje viešai diskutuojami, savaime išryškėtų daugumos nuomonė. Tokių diskusijų arena tegali būti spauda, laisva spauda, o tokios diskusijos musiškoje spaudoje vis kažkaip susitrukdo, kažkodėl neišsivysto, o nors ir švelniausia nerinkų komitetų kritika dažnai sutinkama su įtarimu ir šnairavimu.

R. E. Maziliauskas

PARLAMENTAN SU PAKULINĖM KELNEM

Britanijos parlamentas iš britams priklausančios šiaurinės Airijos (Ulsterio) dabar išrinkta 22 m. amžiaus studentė Bernadeta Devlin.

Nurodoma, kad britų parlamento istorijoje tai jauniausia moteris (vyrų yra buvę išrinkti du jaunesni už ją).

O kaip gi apsiręngusi ji ateisianti į tą garsiąją įstaigą? Jos atsakymas: ji labai norėtų ateiti apsimovusi pakulinėmis kelnėmis (jeans). Jeigu ji taip padarytų, tai būtų maža revoliucija parlamento istorijoje. Viena tokia revoliucija jau yra buvusi 1945 m., kai naujai išrinktasis darbiečių atstovas gen. leit. Macfarlane atėjo apsiliejęs aukšta apykakle megztuku. Iki tol toks dalykas nebuvo girdėtas.

Nesusipratimas su viešbučiais

Britanijos atostogininkai pastaraisiais metais ypač pamėgo Ispaniją ir jos salas — šilta ir pigu.

Tą masinį skubėjimą veržtis ten išnaudoja kelionių agentūros. Jos išnuomoja jiems, pavyzdžiui, viešbučius, kurie dar nepastatyti ar neįrengti.

Neseniai į Majorcos salą nuvažiuavo net 152 britai iš karto. Viešbučiai nebuvo baigti įrengti. Dalis tik atostogininkų gavo vietas kitur, bet tik dalis.

„...KAI TIK VYSNIO PABALS“...

Pavasariui auštant, kiekvienam malonu pasiklausyti savos, lietuviškos, muzikos. Tai įmanu, išgyjant ilgo grojimo plokštelės.

Šiuo metu turime šias plokšteles: J. Liustikaitis — Dainos ir arijos; Ant. Dambrauskaitis — „Tėvynės Meilė Nemari“, 13 dainų; S. Baro — Arijos iš operų;

MANO GIMTINĖ — įvairių solistų lietuviškos lengvos muzikos rinkinys; Al. Brazis ir kt. — Bažnytinių giesmių rinkinys; ZIBUOKLĖS — moterų sikstetas, liet. liaudies dainos; MES ŽENGIAM SU DAINA — vyrų oktetu liet. kariškos dainos.

Visos plokštelės ilgo grojimo. Jų kainos, įskaitant persiuntimą, nuo 55 šilingų iki 59/6.

VELIAUSIAI GAUTOS PLOKŠTELĖS: Virgilijus Noreika — Pirmoji daly — Liaudies dainos, antroje: Bacho Ave Maria, Bizet Agnus Dei, Balsio Lopšinė ir kit. V. Noreika yra žymus lyrinis tenoras.

Palangos Juzė — Vysk. M. Valančiaus apyskaitė.

Lietuviškos vestuvės — Senovinės Kupiškėnų vestuvės.

Naujas romanas: Alės Rūtos — Vieniši pasauliai, Liet. Knyg. klubo leidinys, 265 psl. Kaina 33 šil. Užsakoma: DAINORA, 14, Priory Rd. Kew, Surrey. Ten pat dovanojamas gaunama įvairaus gintaro, knygų ir taip pat užsiskaitoma spauda.

V. Vytenietis

Susitikimas Bad Canstatte

VLB Stuttgarto apylinkės valdyba, Lietuvių klubas ir Jaunimo seminara Bad Canstatte balandžio 19-20 d. d. Rengėjai pakvietė eilę jaunuolių, viduramžių ir senelių lietuvių taip pat ir iš kitų Vokietijos vietovių. Nedirbančiam jaunimui ir kai kuriems seneliams buvo apmokamas pragyvenimas ir kelionės iš Baden Wuerttembergo krašto vyriausybės lėšų. Susirinko 36 asmenys, kurių vieni pavėlavo, kiti anksčiau išvažiavo. Pagal amžių dalyviai pasidaliję į tris grupes: 15 jaunuolių tarp 16 ir 30 metų amžiaus, 12 asmenų 30-60 metų ir 9 seneliai, kurių vyriausias skaičiuoja 82 metus. Darbai pradėti šeštadienį, balandžio 19 d., apie 10.30 val., laisvais pasisėdėjimais, vadovaujant lietuvių klubo tėvūnui dr. Petriui Karveliui (72). Čia pirmoji eilė buvo iškeltas klausimas, kas yra jaunimas? Karta? Ideologinė grupuotė? Kas turi įgaliojimą kalbėti jaunimo vardu? Mėginta duoti įvairius aptarimus, tačiau galutinai nusistatyta, kad lemia amžius. Be abejo, nėra klaidos kalbėti apie jauną dvasią senuose metuose, tačiau tikrumoje jaunulis yra tas, kuris nėra peržengęs 30 metų amžiaus ribos. Sociologijos magistras Gerhardas Bauras (29) pacitavo taiklų sakini: „Nepasitikėk nė vienu, kurs yra virš 30“!

Tada kilo kiti klausimai. Ar yra įtampa tarp jaunimo ir senimo? Kokia? Kokios jos priežastys? Kai kas, patį įtamos faktą laikydami aksioma, mėgino ieškoti jo priežastį. Taip G. Bauras jas matė tame, kad jaunimas nėra matęs nepriklausomos Lietuvos, Vytautas Brazaitis (32) teigė, kad jaunimas, užaugdamas Vokietijoje, pasisavino vokiečių mentalitetą, o vyresnieji ji turi lietuvišką, dr. Mykolas Baublys (62) ypač pabrėžė, kad laisvė Lietuvoje tėra tesusis tik 6 mėnesius, o kitu laiku buvo varžomas žodis, susirinkimai ir spauda, kai tuo tarpu V. Vokietijoje yra visos laisvės garantuotos, net laisvė daužyti langus ir vartyti automobilis. Toliau daktaras atkreipė dėmesį į anų Lietuvos laikų jaunimo skurdą, jį lygindamas su šių dienų V. Vokietijos geroje, kuria naudojasi jaunimas. Taip pat teigė, kad vyresnioji karta (sakydamas mes) jaunimui meluoja net ir apie Lietuvos grožį, kur iš tikro buvo daug skurdo. Kun. Bronius Liubinas (45) pabrėžė, kad bendroji visame pasaulyje atsieta pažanga, ypač ūkio ir technikos srityse, skirsto kartas. Kristina Brazaitienė (31) pareiškė, kad kartas skiria tikslai: politiniai, ideologiniai ir religiniai. Dr. Karvelis teigė, kad jokios įtamos nesą ir todėl nereikia ieškoti nė jos priežastų. Sekančios mintys išsilo iš konflikto tarp pirmininkaujančio dr. Karvelio ir mok. Bauro (72-29), kai šis padarė priekaištą, kad pirmininkas per daug kalba pats. Tuo būdu buvo praktiškai parodytas konflikto tikrovė kumas ir kryptis, kur reikia ieškoti priežastų. K. Brazaitienė įtampą aptarė kaip pasipriešinimą bet kokiai autoritetui. Mečys Landas (20) paaiškino, kad autoritetas nėra prigimtas, o jį reikia užstatarnauti. Dr. Karvelis dar mėgino paaiškinti, kad pas mus jokio autoriteto įtaigojimo nesą, tačiau tai sukėlė daugelio pasisakymus priešinga kryptimi. Dr. Baublys nukreipė diskusiją į Vasario 16 gimnazijos autoritetinį auklėjimą. Jam smarkiai pasipriešino tą gimnaziją neseniai baigusieji studentai M. Landas ir Andrius Šmitas (21), o taip pat stuttgartiški Gasiūnas (72). Jonas Norkaitis (77) išryškino skirtumus ne tik tarp jaunų ir senų, bet ir tarp senųjų savo tarpe. Išvadoje konstatuota, kad konfliktas iš tikro yra; ir tai gerai, kad jis yra, nes tuo būdu įgalinama pažanga (Liubinas).

JAUNIMAS IR LIETUVA

Šiam laisvam pašnekesiui vykstant, iš lėto prisipildė salė, taip kad po pietų buvo galima pradėti iš anksto paruoštąją programą. Stuttgarto LB apylinkės pirmininkas Kazys Šimanauškas (63) atliko oficialias atidarymo apeigas, o dalyviai išsirinko seminaro pirmininku Kasparą Dikšaitį (36). Įvadinį referatą skaitė dr. Petras Karvelis, kurį baigęs pateikė sekančius orientacinius klausimus: Ar lietuvių jaunimas Vokietijoje yra vienos nuomonės, kad ir jo pastangos pirmoje eilėje turėtų būti nukreiptos į tai: 1. kaip atgauti savos valstybės (Lietuvos) politinę nepriklausomybę (pilną tautos laisvę); 2. kad ir mes, lietuviai, galėtume laisvai pasirinkti tokią valstybės santvarką, kuri atitiktų daugumos valią; 3. ir kad valstybės tvarkymas būtų tokios vyriausybės rankose, kuri būtų sudaryta demokratiniais pagrindais, laiduojant kiekvienam pagrindines žmogaus teises?

Betarpiškai buvo prijungtas K. Brazaitienės referatas, įvardytas „Jaunimo veikla ir jos uždaviniai“. Referentė pirmoje eilėje kėlė klausimą, ar iš viso galima kalbėti apie kokią nors veiklą, o toliau ją suskirstė chronologiškai į tris tarpsnius: veikla prieš jaunimo kongresą Čikagoje, kongresas ir pokongresinė veikla. Apie atskirų organizacijų veiklą iškviėtė referuotai salėje esančius už organizacijų narius. Tačiau kadangi organizacijoms apie tai nebuvo iš anksto pranešta, tai ir pasisakymai tegalėjo būti improvizuoti, atsitiktiniai. Apie skautus pakalbėjo Marius Dresleris (19) iš Mem-

mingeno, apie studentų sąjungą tarė žodį jos pirmininkas Mečys Landas, o apie evangelikų jaunimo ratelį gautas jo globėjo Frico Skėrio (50) laiškas, kurio mintis Brazaitienė interpretavo, kad tai esanti ne jaunimo veikla, o senimo pastangos paveikti jaunimą. Trumpai apie jaunimo sekciją referavo jos valdybos pirmininkas kun. Vingaudas Damijonaitis (33). Apie ateitininkus kalbėti niekas nesutiko, nes kompetentingieji asmenys atvyko truputį vėliau. Toliau kalbėdama apie pokongresinę veiklą, pranešė ypač išskėlė, kad jaunimas pasidarė žymiai kritiškesnis. Jaunimas esąs nusivylęs vyresniųjų nerealiu, ypač kai politinėje srityje vis pučiamą į labai seną dūdą. Žvelgdama ateitin, išskėlė mintį steigti lietuvių jaunimo kultūros centrą. Taip pat siūlė jaunimui išeiti iš tautinės izoliacijos, eiti daugiau internacionaliu keliu, ieškoti draugų visose tautosose.

Karvelio ir Brazaitienės mintys buvo diskutuojamos kartu. Diskusijų centre nejučiomis atsiradė klausimas: bendradarbiauti su pavergta Lietuva ar ne? Dar konkrečiau: lankyti joje ar ne? Kraštutines nuomones suformulavo du dalyviai: dipl. teis. Juozas Kairys (67) — nevažiuokit! Dr. M. Baublys — važiuokit į Lietuvą! Aišku, daugiau atsirado tokių, kurie nepasitenkino tik juoda-balta spalvomis, o svarstė įvairius teigiamus ir neigiamus aspektus. Išryškėjo mintis, kad apie tikrą bendradarbiavimą negali būti kalbos, nes jis leidžiamas tik viena kryptimi. Važiuojant svečiuose Lietuvoje, reikia aiškiai įsisąmoninti, kur važiuoji. Skirtumas yra esminis tarp kultūrinio bendradarbiavimo ir kolaboracinio pripažinimo pavergėto tezių Lietuvos nepriklausomybės reikalu.

JAUNIMAS BENDRUOMENĖJE

Toliau sekė 2 referatai apie Lietuvį bendruomenę Vokietijoje. Krašto tarybos narys dr. Vilius Lėnertas (32) suminėjo jos uždavinius, atkreipdamas dėmesį, kad būtų per mažą norėti tik išlikti lietuviams. Didysis tikslas — padėti Lietuvai išsilaivinti iš sovietų priespaudos.

Koelno-Bonnos LB apylinkės pirmininkas Kasparas Dikšaitis glaustai apsakėjo VLB istoriją, jos šaknis suradamas jau XIX amžiuje. Aišku, Bendruomenės organizacija atsirado po 2-jo pas. karo, pirmiausia vadinamoji Lietuvių tremtinių bendruomenė (1946), o vėliau Pasaulio lietuvių bendruomenė (1950). Šalia statutinių organų ir institucijų, veikiančios bendraminčių grupės. Dikšaitis randa jų tris: Krikšč. demokratų, Lietuvių frontą ir Socialdemokratų. Taip pat dvi religinės grupės — katalikai ir evangelikai. Konstatuota Bendruomenės silpnėjimas, žvelgiant į narių skaičių: 1962 — 2000, 1965 — 1071 ir 1969 — 853. Esą Bendruomenėje ir nepasitenkinimų: a. dėl Valdybos ir Tarybos politikos apylinkių atžvilgiu; b. dėl paskutiniųjų Tarybos rinkimų pravedimo; c. dėl gimnazijos išjungimo iš Bendruomenės; d. kad Taryba ir Valdyba neklauso jaunimo. Referento nuomone, trynimasis nesą geras dalykas, reikia ieškoti išsėčių. Diskusijų svario centre buvo jaunimo uždaviniai Bendruomenėje. Konstatuota, kad jaunimas turi visas tas pačias teises ir pareigas, kaip ir kiti Bendruomenės nariai, tad privalo siekti ir tų pačių uždavinių. Specialiai reiktų jaunimo pastangas kreipti į Lietuvos reikalo populiarinimą vokiečių tarpe ir ieškojimą draugų Lietuvai. Šioms dr. Lėnerto ir kun. Liubino suformuluotoms mintims kietai priešinosi J. Kairys, teigdamas, kad užteks patiems išlikti lietuviams, o eiti į vokiečių organizacijas, santykiuoti su jais nesą ko. Tačiau jaunimas įvairiais būdais rodė, kad su tuo nesutinka. Diskusijose Ona Bartusevičienė išskėlė Vasario 16 gimnazijos klausimą, kaip uždavinį veikliai Bendruomenėje. Gimnazijos negatyvias puses kėlė dr. M. Baublys, Kristina Nikolajevaitė (17) ir V. Brazaitis. Pozityviai pasisakė M. Landas, Elzė Morozovaitė (23), A. Šmitas ir daug kitų, ypač buvusių tos gimnazijos mokinių.

JAUNIMO LAIKRAŠTIS

Paskutinėje vietoje buvo svarstytos laikraščio „Jaunimo žodis“ problemos. Referavo vienas jo redaktorių — Vytautas Brazaitis. Referento planas: a. Laikraštis jaunimui, b. kas jį leidžia? c. kritiškas, d. skaitytojai ir bendradarbiai, e. finansai.

Šio laikraščio jaunimui mintis gimusi Stuttgarte, o konkrečiai formą gavusi Huettenfelde, Studijų savaitės (1967) metu. Leidžia VLB jaunimo sekcija. Trys pirmieji numeriai buvę taikūs ir ramūs, nes tvarkė vienas vyr. redaktorius (Vincas Bartusevičius — 29), kitiems nariams atliekant tik juoda darbą. Vėliau ta redaktorių išjungus, laikraštis ėmėsi kitos, neramiai kritiškos linijos. Atsiradęs gyvas kontaktas su skaitytojais. Jų yra 400; 70 nuosimčių jaunimas Vokietijoje. Redaktoriaus G. Bauro formulavimu, skaitytojus galima skirstyti į tris rūšis: a. kurie skaito, bet nedaro išvadų nei komentarų; b. kurie atsiliepia į straipsnius ir pasisako dėl iškeltų minčių; c. darbo ignoruotojai, kurie skaito, savo tarpe kritikuoja, bet redakcijai nereaguoja. Šiai rūšiai priklausanti intelektualinė aristokratija.

Finansai silpni. Vieno numerio išleidi (Nukelta į 4 psl.)

PUTVINSKIS IR PERLOJA

Vlado Putvinskio vardas labiausiai susijęs su Lietuvos Šaulių Sąjungos ir jos darbų istorija. O šiemet jau minime šio veikėjo 40 m. mirties sukaktį.

V. Putvinskis-Putvyas gimė 1873 m. I lietuvišką veiklą įsijungė ankstyvais savo jaunystės metais. Buvo Varpo, Naujienų, Vilniaus žinių ir kitų anais laikais ėjusių laikraščių bendradarbis. Pats slapta gabeno uždraustą lietuvišką spaudą ir ją platino. Jo namuose taip pat vykdavo slapsti lietuvių suvažiavimai, kuriuose vyravo bendra mintis — kova už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Nors jis buvo dvarininkų kilmės, bet tuo nesididžiavo. Jis buvo priešingas politinių partijų steigimui, nes, jo nuomone, tokios partijos tik ardo tautos vienybę. Tai visomis išgalėmis stengėsi tautą sujungti, kad ji būtų vieninga ir stipri.

Paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, jam ir kilo mintis įsteigti tokią patriotinę organizaciją, kuri apjungtų visų pažiūrų lietuvių. Jis sujungė veikusius atskirus partizanų būrelius į ginkluotą organizaciją, sudarytą iš civilių žmonių. Tai organizacijai parinko tikslą karo metu padėti kariuomenei fronte, o taikos metu, šalia kario ir sportinio pasiruošimo, dirbti kultūrinį ir visuomeninį darbą. Taip buvo įsteigta Lietuvos Šaulių Sąjunga, kurios kūrėju ir ideologu ir yra V. Putvinskis.

Tuo visoje Lietuvoje pradėjo steigtis partizanų būriai, kurie narsiai talkininkavo mūsų kariuomenei. Pirmieji partizaniniai veiksmai prasidėjo 1918 m. Seinų ir Alytaus apskrityse, pasipriešinant okupantams vokiečiams. 1919 m. pradžioje Joniškėlio apylinkėse partizanai pradėjo kovą su besiveržiančiais į Lietuvą bolševikais. Taip pat buvo garsūs ir Perlojos „Respublikos“ partizanai, kuriuos šia proga noriu plačiau paliesti.

1921 m. birželio mėn. V. Putvinskis, lydimas dviejų Seimo narių, vyksta į Perloją. Kelionės tikslas: padėkoti „Lietuvos kazo-kams“ (taip vadino Perlojos partizanų) už narsumą ir pasišventimą. Kiek pavaižiavus Varėnos plentu, iš po kadugiais ir krūmais apaugusių kalnelių iškyla medinės bažnytelės du bokštai ir pasirodo didžiulis kaimas. Tai garsioji Perlojos „Respublika“, kuri nepripažįsta nei lenkų, nei lietuvių valdžios. Jie turi savo komendantą, teismą ir net savo kariuomenę. Į respublikos ribas įvažiavusius svečius staiga sustabdo iš ankščiau nepastebėti du ginkluoti vyrai. Ar į Perloją, sveteliai? klausia vienas jų. Taip. Tai prašom, sveteliai. Vienas įsėda į mašiną ir lydi svečius, o kitas sautovo veiksmais juos pagerbia ir pasiūkia sargyboje. V. Putvinskis žiūri į šį nepažįstamą

jauną palydovą ir mintimis skrenda į tuos laikus, kai visa Lietuvos kariuomenė buvo panaši į šitą ginkluotą vaikiną. Prastas darbušis, audeklinis šovinynas ir aprūdijęs, pantuku parištas šautuvas. Bet saule įdegsiame veide drąsiai spindinčios akys parodo tokį pat ryžtą, kokį turėjo pirmieji mūsų savanoriai. Taip besvajodamas apie praeitį, netikėtai pastebi abiejose pusėse plento iškastas duobes ir klausia, kas čia yra. Tai mūsų apkasai, — pasididžiudamas atsakė vaikinai. Karo strategai gal nelabai didžiutųsi tokiais apkasais, bet perlojiečiams jie geri, nes savi. Tai tamstos čia stovėjo sargyboje mūsų sutikti ir parodyti kelią į Perloją? O ne, — atsako palydovas. Dieną iš eilės mes čia patruliuojam, o naktį visi apkasuose gulime prie kulkosvaidžių.

Įvažiavus į Perloją, iš visų bakūžių pasipylė ginkluoti vyrai, kurie rinkosi vietos aikštėje. Tuo įsirikio ir iškilmingai pražygiavo pro atvykusius svečius. Pražygiavo keli šimtai šaulių ir pilnos sudėties kulkosvaidžių kuopa. Tai buvo ypatinga kariuomenė. Šalia beusio jaunuolio stovi palinkęs senelis. O koks įvairumas darbušiu, kepurii, amžiaus! Bet visų akys ypač blizga, ir visų veidai rodo pasiryžimą kovoti. Užsimezgė kalbos, ir vyravo viena mintis: gintis iki paskutiniųjų. Nuskambėjus himno garsams, V. Putvinskis broliškai atsisveikino su narsiais Perlojos respublikos gynėjais ir patenkintas grįžo į Kauną.

Kovų metais Perlojos partizanų vadais yra buvę Jonas Česnulevičius, Juozas Lukšaševičius ir Kazys Tumpa. Partizanai pirmiausia iš Perlojos išvijo okupantus vokiečius, vėliau pylė į kailį bolševikams ir lenkams. Kas tik ėjo į jų respubliką, tai gavo karšto švino. O kai vienus gerai pavaišindavo, tai ir kiti negreit išdrįsdavo pas juos kelti koją. 1919 m. pavasarį įsiskarščiavę gerokai kulkomis pavaišino ir Lietuvos kariuomenę. Mat, perlojiečiai pasitikėjo tik patys savimi, tai ir visus žyguojančius į jų respubliką sutikdavo ginklų ugnimi. Tik 1919 m. gegužės 2 d. lietuvių pėstininkų kuopa, ginkluota kulkosvaidžiais ir talkininkaujama artilerijos, užėmė Perloją. Taip pasibaigė pirmasis Perlojos respublikos laikotarpis, nes nuo tada ji buvo prijungta prie Lietuvos. Antrame laikotarpyje daugiausia nukentėjo lenkai, kurie ilgą laiką keikė Perlojos partizanus.

V. Putvinskio pasėstasis grūdas ilgainiui atnešė gausų derlių. Iš tų kelių atskirų partizanų būrelių išaugo tvirta tautiškai kariuomenė organizacija, kuri paskutiniu laiku turėjo apie 62.000 narių.

Europos lietuvių kronika

TAUTOS FONDUI AUKOJO

Bradfordo „Vyties“ klubas ir G. Johnsonienė — 3 sv. 10 šil., J. Micuta — 1 sv. 13 šil., P. Senvaitis — 1 sv. ir V. Dajoras — 1 sv.

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja
T. F. Atstovybė

LONDONAS

SVEČIAI DAINAVIEČŲ BALIUJE

Pastarasis savaitgalis į Londoną sutraukė iš tiesų įvairių ir gausių svečių būrį. Toliausieji svečiai, be abejo, buvo žinomiausi lietuvių politikas V. Sidzikauskas su žmona. Jie nuolat gyvena New York'e, o Sidzikauskienė Londone lankėsi pirmą kartą. Briuselyje ir Paryžiuje gyvenantis plk. J. Lanskronskis taip pat keletą dienų viešėjo Britanijoje ir aplankė jau kurį laiką sergantį savo bičiulį plk. B. Jakutį Edinbrough'e. Iš Nottinghamo Londonan buvo atvykęs DBLS tarybos pirm. S. Kuzminskas, o šiaurinės Anglijos lietuviams atstovavo Rochdale's DBLS sk. pirm. D. Banaitis.

Daugelį svečių Londonan, matyt, sutraukė V. Sidzikausko darytasis politinis pranešimas, tačiau kone visi jie dalyvavo ir gegužės 3 d. Lietuvių Namuose buvusiam dainavičių Pavašario balijuje. Tačiau šiame dainavičių renginyje matėme ir eilę Londono lietuvių, kurie tik rečiau tepasirodo panašiose pramogose. Pirmiausia čia paminėtinas Lietuvos pasiuntinybės charge d'affaires V. Balickas su žmona, rašytojas F. Neveravičius, o grįžtant prie tolimųjų svečių — dainavičių balijuje apsilankė ir dvi Australijos lietuvių Birutė ir Jūra Valytės.

Dalyvių ypač maloniai priimta buvo vakaro meninė įtampa, kurią atliko žinomiaji Anglijos lietuvių dainininkė Vanda Galbuogytė (Londonan iš Bradfordo šia proga atvykusi kartu su savo mamyte). Dainininkė padainavo dvi pramoginio pobūdžio ir dvi šimkaus harmonizuotas liaudies dainas. Klausytojai jaunąją dainininkę sutiko itin šiltai — paskutinioji jos sudainuotoji daina buvo katutėmis išprašyta. Solistę pianinu palydėjo M. Lapinskienė.

J. Baublienės vadovaujamų dainavičių renginiai Londone visuomet yra rūpestingų šeiminkų graži suorganizuojami, svečiai globojami ir vaišinami. O visuomenės paramos dainavičių iš tiesų yra nepelningos, nes jų visų jų pastangų tikslas yra paremti šalpos reikalingus lietuvius.

D. KANIAUSKAS LONDONE

Mūsų lietuviškosios scenos veteranas D. Kaniauskas, pakeliui sustodamas didesniose lietuvių susibūrimuose, iš Skotijos, kur jis nuolat gyvena, atvažiavo į Londoną, kur žada išbūti iki Sekminių ir dalyvauti didžiajame sujudime Lietuvių Sodyboje.

O paskui vėl, grįždamas atgal į savo Skotiją, pakeliui sustos kituose lietuvių susibūrimuose ir su talkininkais paruoš vaidinti scenos veikaliuką. Kur tai bus? Mančesteryje.

Su tuo veikaliuku jis tikisi pasirodyti ir kituose miestuose.

JAUNIMUI

JAUNIMO GRANDIES METINĖS

Balandžio 26 d. Londono Jaunimo Grandis atšventė savo veiklos metines. Pobūvis buvo surengtas Londono Sporto ir Socialinio klubo salėje, tam vakarui paties jaunimo papuoštoje. Susirinko Londono jaunimas ir jo tėveliai. Visų nustebeimui pasirodė mančesteriečių jaunuolių būrys, skautų žvilės draugovės vadovės Irenos Jakubaitės vadovaujamas. Atbildėjo pas londoniečius su programa — padainavo keletą nuotaikingų dainų. Dainoms pritarė gitara Antanas Jakubaitis.

Vakaras praėjo tokioje jaukioje nuotaikoje, kad ne tik patys jaunuoliai, bet ir senesnieji susizavėjo naujovišku būdu perduodamąją plokštelių muziką, o juo labiau salės apšvietimu. Vakaras bus nugalėjęs visas kliutis, kurios buvo tarp jaunimo ir senimo, ir patraukęs tėvų širdis. Salė buvo pilna ne tik jaunuolių, bet ir vyresniųjų.

Programą pravedė Grandies tautinių šokių vadovas Juras Alkis.

JAUNIMO SOKIAI

Šeštadienį, balandžio 26 d., Londono Sporto ir Soc. Klubu salėje buvo rengiami „Grandies“ metinių šokių. Šia proga iš Mančesterio atvyko keturios skautės ir muzikantas. Jos sudainavo šešias dainas susirinkusiems vyresniems ir jaunesniems londoniečiams: „Tave aš pamačiau“, „Gimtinėlė“, „Sesės skautės“, „Dievui, tau, tėvynei“, „Žuvytėlė“ ir „Greitai, greitai bėga laikas“. Buvo labai gražiai sudainuota, ir tikimės, kad ir vėl neužilgo mančesteriečiai atvažiuos pas mus pasirodyti.

Programa buvo trumpa, bet graži, o po jos buvo šokiai, kuriuose visi gerai pasilinksmino.

Taip pat dalyvavo du jaunuoliai iš Wolverhamptono.

A.A. ANTANAS BRILIUS

Balandžio 13 d. mirė Antanas Brilius, 60 metų amžiaus, išguldęs 9 mėnesius ligoninėje. Palaidotas šv. Patrik'o kapinėse Leytonstone balandžio 18 d.

ISVYKA Į SODYBĄ PER SEKMINES

Šįmet irgi Parapijos komitetas rengia išvyką į Lietuvių Sodybą per Sekmines. Išvažiuojama nuo Lietuvių bažnyčios 8.30 v. ryto. Pakeliui bus sustota prie Lietuvių Namų (1 Ladbroke Gardens, W.11) 9 val. Iš abiejų vietų išvažiuojama punktualiai. Užsirašyti ir apsimokėti už autobusą pas S. Kasparą, Ig. Dailidę ar klebonijoje, pas Z. Jurą ar Lietuvių Namų raštinėje. Kaina 16 šilingų.

Kuo anksčiau bus užsirašoma, tuo palengvės autobusų užsakymas.

JONINIŲ IR PETRINIŲ BALIUS

DBLS Londono I skyrius, LAS ir Sporto ir Socialinis Klubas ruošia Joninių ir Petrinių balių, kuris įvyks birželio 28 d., šeštadienį, Sporto ir Socialiniame Klube (345A Victoria Park Rd., E. 9).

Pradžią 7.30 val. Jėjimas 17/6 šil. Gros Michael Mackler muzika. Bus užkandžių su išgėrimu.

Bilietus prašom įsigyti iki birželio 20 d. pas Ig. Dailidę arba V. ir S. Puidokus (telefonas 739.4154).

PRESTONAS

DBLS SUSIRINKIMAS

Gegužės 10 d., šeštadienį, 5 val. vak., 6 John William St. šaukiamas DBLS Prestono Skyriaus susirinkimas.

Atvyks D. Banaitis iš Rochdale's ir darys pranešimą — papasakos daug įdomių dalykų iš DBLS suvažiavimo.

Kviečiame dalyvauti visus lietuvius, gyvenančius Prestone ir jo apylinkėse.

DBLS Prestono Skyriaus Valdyba

BRADFORDAS

DR. VINCO KUDIRKOS MINĖJIMAS

BRADFORDE

Labai neseniai suėjo 110 metų, kai Pačėriuose gimė didelis anų laikų veikėjas dr. Vincas Kudirka.

Šiam įvykiui atžymėti gegužės 17 d., 7 val., Vyties klubo salėje rengiamas to didžiojo lietuvių minėjimas.

Programoje — Vik. Ignaičio paskaita: Kudirkos gyvenimas ir darbai.

Kviečiame visus lietuvius minėjime dalyvauti.

DBLS Bradfordo Sk. Valdyba

LEIGH

ISISTEIGĖ MOTERŲ ORGANIZACIJA

Steigiamasis prie DBLS Leigh skyriaus moterų organizacijos susirinkimas įvyko balandžio 26 d.

Susirinkus neperdidžiausiam moterų grupei, Skyriaus pirm. A. Dilijonas tarė žodį. Po trumpų diskusijų išrinkta laikina moterų valdyba: R. C. Steponavičienė ir Aužkalnienė.

Pradinei kasai buvo šiek tiek suaukota, o R. C. Steponavičienė pravedė loteriją. Visai tai davė moterų kasai £4.4.6.

Sekantis moterų organizacijos susirinkimas šaukiamas gegužės 24 d. Railway Hotel, Bond St., Leigh. Tada bus svarstoma, kaip moterų draugija pasivadins, ir veiklos gairės.

Apylinkės lietuvių moterų kviečiamos gausiai tame susirinkime dalyvauti.

Valdyba

SUŽEISTAS J. PILIPAVIČIUS

DBLS Leigh skyriaus kasininkas Jonas Pilipavičius daugiau kaip prieš du mėnesius susižeidė anglies kasykloje. Kurį laiką buvo gydomas namuose, o balandžio 22 d. perkeltas į Leigh ligoninę, kur gegužės 2 d. turės operaciją. Galimas daiktas, kad ligoninėje išbus jis apie mėnesį laiko.

EKSKURSIJA Į MANČESTERĮ

Birželio 14-15 d. d. DBLS Leigh skyrius ruošia ekskursiją į Manchesterį — į išvežtųjų minėjimą.

Užsirašyti prašome pas kultūros ir transporto vadovą J. Blažį ar kurį kitą skyriaus valdybos narį ar seniūną.

Skyriaus Valdyba

PADEKA

Širdingą padėką reiškiu Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo Valdybai, vadovavusiai klubui 1968 metais, už 15 svarų paramą padengti daliai išlaidų, susidariusių ryšium su Salfordo galerijoje suruoštąja lietuvių dailės ir meno paroda.

K. Steponavičius

V. ANDRUSKEVIČIUS LIGONINĖJE

Gautomis iš Stoke-on-Trento žiniomis, kpt. V. Andruskevičius yra paguldytas ligoninė ir laukia operacijos.

S.K.

Jau ilgas laikas, kai Jonas Simonaitis gydomi Londono St. Leonard's ligoninėje (Kingsland Rd., London, N. 1).

Marija Lipskienė buvo paguldyta Bethnal ligoninė (Cambridge Heath Rd., E. 2).

LIETUVISKOS PAMALDOS

LEIGH — gegužės 11 d., 5 val. St. Joseph's bažnyčioje.

DERBY — gegužės 18 d., 11 val., Bridge Gate.

NOTTINGHAM — gegužės 18 d., 11.15 val., Židinyje.

ECCLES — gegužės 11 d., 12.15 val.

NORTHAMPTON — gegužės 11 d., 12 val., katedroje.

BRADFORD — gegužės 18 d., 12.30 val.

Metinės rekolekcijos

NOTTINGHAM — St. Patrick's bažn.: gegužės 10 d., šeštadienį, 12 val. ir 4 val. p. p.; gegužės 11 d., sekmadienį, 12.30 val.

NOTTINGHAMAS

MOTINŲ PAGERBIMAS NEIVYKS

Gegužės 17 d. numatytasis motinėlių pagerbimas Nottingham neįvyks.

Priežastis: nenumatyta kliūtis salei gauti. Lietuvių Moterų Draugija

DERBY

MOTINOS DIENA

Gegužės 10 d., 6 val. vakaro, Ukrainiečių salė, 27 Charnwood Street, Derby (salė pasiekama iš Osmaston Rd) Derby lietuvių katalikų parapija rengia

MOTINOS DIENOS MINĖJIMĄ.

Programoje: oficialioji dalis su kun. A. Gerybos paskaita. Meninė dalį išpildys Derby jaunimas ir dainos mėgėjų būrelis. Po to linksmoji dalis su turtinga loterija.

Maloniai kviečiame Derby ir apylinkių lietuvių dalyvauti šiame minėjime.

Rengėjai

KETTERINGAS

20-CIO MINĖJIMAS

DBLS Ketteringo Skyriaus Valdyba gegužės 10 d., 6 val. p.p., USF Klubu salėje (Gold St., Meeting Lane) ruošia

Ketteringo Skyriaus 20 m. sukaktį.

Ijungdama kartu ir Motinos dienos minėjimą. Programą išpildys Nottinghamo jaunimo grupė ir Paruliai iš Londono.

Visus tautiečius iš arti ir toli su draugais ir draugėmis prašome atsilankyti ir praleisti linksmai laiką. Laukiame svečių iš Londono. Bus muzika, užkandžiai ir gausi loterija. Be to, veiks baras, pigesnis kaip kitur.

Ketteringo Skyriaus Valdyba

LIET. SODYBA

SEKMINĖS SODYBOJE

Tradicinis saskrydis Sodyboje prasidės šeštadienį, gegužės 24 dieną, jaunimui suvažiuojant į šokių vakarą. Sekmadienį, gegužės 25 d., 11 val., bus pamaldos, o popiet — tautinių šokių grupių ir dainininkų pasirodymas.

Grupių vadovai ir dainininkai, kurie ruošiasi į saskrydį, prašomi nedelsiant susisiekti laiškais su meninės programos vedėju DBLS vicepirm. J. Alkiu.

Sodybos Vedėjas apgailestauja, kad Sekminių laikotarpiui visi kambariai jau nuo seniau buvo išnuomotai. Tačiau saskrydžio dalyviams, norintiems pernaktvoti, kaip ir ankstyvesniais metais, bus parūpinoti dvi palapinės: viena moterims, kita — vyrams. Tikimasi, kad bus šiltas ir gražus oras.

TURTINGI VISADA DAROSI

TURTINGESNI

Ir čia yra planas, kaip prisijungti prie jų:

1. Taupyk kas mėnesį po 20 svarų, ir per metus bus ne 240 svarų, bet 256 svarai.
2. Investuok į Baltic Savings & Investments Co., ir jūsų investicija per metus uždirs 8% grynais, kas yra lygu 12%. Investuotas 1000 svarų jau per vienerius metus uždirs 80 svarų.

Baltic Savings & Investments Co.,
421 Hackney Rd., London, E.2,
England.
Tel. 01 739 8734

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybę ir sutvarkome palikimo reikalus.

SKAUTISKUOJU KELIU

KVIETIMAS SKAUTAUTI

Skautybė buvo sukurta ne kaip universali sistema jaunimui lavinti, bet tik kaip idėjos ir metodai. Pasirodo, ji turėjo daug platesnės įtakos. Kraštas po krašto įsitikino, kad skautybė patraukia jaunimą taip stipriai, kaip jokia kita organizacija nesugebėjo. Bet tas judėjimas nėra ir visiškai tarptautinis. Lietuviška skautybė, pavyzdžiui, savo veiklą grindžia ir lietuviškais dalykais. Juk mes turime lietuviškas sueigas, įžodį, iškylas, minėjimus, pašnekesius, žaidimus, laužus, dainas, Kymo žaidimus, mįsles, pasakas, istoriją, geografiją, tautosaką, eilėraščius, piešinius, maldas ir giesmes, Lietuvos himną, herbų, papročius, žemėlapius, vėliavas, kompasus, koplyteles, pynimą, rikiuotę ir t.t.

Skautaujantis jaunimas turi savo programoje ir bendrinį dalyką — visokią lavinimą ir ugdymą. Bet lietuvis ir lieka lietuviu visur ir visada ir stengiasi išlaikyti savo tautinę gyvybę.

Beveik visur, kur yra lietuviškos kolonijos, veikia ir skautai. Norėčiau paraginti tėvus ir kviesti neskautaujantį jaunimą įsijungti į skautišką eilę. Vaikams skautavimas duos neabejotiną naudą — padės išlaikyti lietuvišką dvasią ir ruoš ateitį dirbti lietuviškiems darbams savo bendruomenėje.

Kvietimas stovyklon

Širdingai kreipiuos į dabar jau skautų eilėse nebedirbančius vadovus — senuosius vilkus ir paukštytes bent šį kartą atvykti stovyklon ir savo darbu ir patyrimu prisidėti prie darbų ir naudingai praleisti jubiliejinės stovyklos dienas su visais.

Kvietimas rašyti

Jaunieji lietuviukai lietuvaite, vis tiek, kur tu gyventum, kokią mokyklą lankytum ar kokias organizacijas priklausytum, skautų leidžiamoji Budėkime puslapis tau visada atviri. Rašyk! Rašyk apie savo mokslą, draugus, atostogas, ekskursijas, iškylas, išvykas, skautiškų susibūrimus ir sueigas, kas kokią mokyklą baigė, į kokias aukštesnes mokyklas įseinate ir t.t. Jei tik kas jus domina, Budėkime puslapiuose vietos pakaks. Bus dėkingas Budėkime Redaktorius, džiaugsimės mes, jūsų tėveliai, ir jums bus džiaugsmo ir gražus skautiškąs pavyzdys. Bendradarbiavimas skautiškose spaudoje yra geriausia lietuviška mokykla. Kuris gi jūsų nenori išaugti geru lietuviu ir pavyzdingu skautu?

Dėl ordinų ir rėmėjų ženklelio

Rajone turime didelį būrį organizacijų atstovų, rėmėjų ir tėvų, kurie per 20 metų skautiškąs veiklas rėmė skautaujantį jaunimą, jo susibūrimus ir stovyklas.

Rajono vadovybė, įvertindama jų nuopelnus, tokius rėmėjus ir geradarius pagerbė Lietuvių Skautų Sąjungos ordinais ir LSS 50 m. auksinės sukakties proga rėmėjų ženklais.

LSS ordinais ir rėmėjų ženkleis-embema raudoname fone dėvimi bet kada, o ypač dalyvaujant skautiškuose susibūrimuose.

Susitikimas Bad Canstatte

(Atkelta iš 3 psl.)

mas ir išsiuntinėjimas kainuoja DM 530. Finansuoja rėmėjai, aukotojai ir Krašto valdyba. Šiuo metu padėtis esanti kritiška. Diskusijos tuoj pat išryškėjo, kad nei rėmėjai, nei Kr. valdyba nemano laikraščio finansinškai apiešti, tačiau norima turėti pilną įžvalgą į pajamas ir išlaidas, o taip pat ieškotina kelių leidimą atpiginti, gal pasinaudojant Eltos turima spausdinimo mašina (J. Glemža ir J. Norkaitis).

Daug kalbėta dėl kritikuojančios laikraščio linijos. O. Bartusevičienė, užgirdama kritiką iš esmės, stebėjosi, kad ji kreipiamas tik į organizuotus vienetus, į tai, kas dirbama, o nuošaly paliekami nieko neveikiantieji, neieškoma iš viso naujų darbo plotų. Dr. Karvelis labai ryškiai pasisakė, kad kritikuotojai kovoją su savo pačių pasidarytomis smėklomis ir pučią burbulą. Protestavimas, kad nuvertinama ir pravadžiuojama religija. Apgailestavo, kad negatyviai vertinama Vasario 16 gimnazija, tai atliekant vokiečių kalbą, kas artėja prie denunciacijos sąvokos. Dr. Baublys reikė visai priešingas mintis. Jam viskas gražu ir sveikintina. Tačiau dauguma palaikė dr. Karvelį, gal tik su mažesniu griežtumu. Reikė šia baimės, kad neįsivairuotų stilius, išplaukys iš pagiežos. Ypač reikią atsargiai liesti gimnazijos reikalus. Tokias ir panašias mintis dėstė K. Simanauškas, dr. Lėnertas, V. Bartusevičius ir daug kitų, vis daugiausia buvusių tos gimnazijos mokinį.

REZOLIUCIJOS

Gale tartasi dėl rezoliucijų. Buvo likę 25 dalyviai. Jų dalis pasisakė, kad iš viso nereikia jokių rezoliucijų priimti, nes seminaras tai ne organizacija ir nebus kam jas vykdyti. Buvo balsuota. 13 pasisakė, kad rezoliucijų reikia, 12 — nereikia. Dauguma

Pirmosios aukos

Į prašymą paramos vasaros skautų stovyklai jau atsiliepė V. Zdanavičius iš Londono. Jis prisuntė 1 svarą. Derbyje skautiškų filmų vakaro proga tautiečiai per s. G. Zinkuvienę suaukojo 1 sv. 5 šil.

Aukojusiems širdingai dėkoju, o taip pat tikiu, kad plačioji visuomenė ir vėl parems finansiskai.

Budžiū.

s. J. Maslauskas

LSS Anglijos Rajono Vadas

LIETUVIAI CHICAGOJE

ANGLIKONAI DIRBA

Chicagos Anglijos Lietuvių Klubu narių pusmetinis susirinkimas įvyko balandžio 20 d. Lietuvos Vyčių salėje Chicagoje. Iš pranešimų atrodo, kad šių metų valdyba pasiskyrė sau uždavinius, kurie prašoka paprastus klubinius parengimus. Pvz., lapkričio 9 d. Jaunimo Centre rengiamas literatūros vakaras, į kurį iš Anglijos atvyksiant laukiami lietuviai rašytojai R. Spalis, kun. J. Kuzmickis ir poetas Vladas Šlaitas. Užsimota išleisti buv. „Britanijos Lietuvio“ ir „Laisvosios Lietuvos“ redaktoriaus Alg. Kauklėno monografiją. Artimiausias klubo parengimas įvyks per Sekmines Bučo sodė, Willow Springs, kur draugai ir pažįstami, nesimant per žiemą, galės pabendrauti gamtoje, linksmoje gegužinėje.

Kun. J. Kuzminkas painformavo klubo narius apie dabartinę religinę padėtį okupuotoje tėvynėje, apie lietuvių katalikų religinę šalpa ir jos tikslus paremti persekiojamai bažnyčiai. Ypatingo dėmesio susilaukė nauja pirm. L. Venckaus iškelta mintis, siūlant apdrausti klubo narius nuo nelaimingų atsitikimų, pasinaudojant SLA akcidentaline apdrauda. Nors klubas nėra įsipareigojęs finansiskai šelpiti savo narius, bet vis dėlto per pirmuosius šių metų 4 mėnesius buvo išmokėtos vienkartinės pašalpos iki \$ 50 ir \$ 75 dėl ligų į sunkią padėtį patekusiems nariams. Akcidentaline apdrauda suteikti visiems nariams tam tikrą saugumo jausmą ir labiau susietų juos su klubu, tuo labiau, kad premija už \$ 1000 draudimą siūloma mokėti iš klubo iždo. Susirinkimas, iš principo pritardamas naujam pasiūlymui, pavedė Valdybai smulkiai išsiaiškinti ir informuoti narius per jų biuletinį „Anglikoną“. Susirinkimo metu klubo nariai už pavyzdinę pareigų ėjimą pagerbė Klubu vicepirmininką Balį Sebastijoną, L. Venckus jam įteikė Vyt. Bilitavičiaus meniškai paruoštą ir visų klubo Valdybos narių pasirašytą padėkos lapą. Staiga užkluptas, už darbštumą „bitinų“ pramintasis Sebastijonas savo padėkos žodyje pasižadėjo ateityje su dar didesniu pasiryžimu dirbti klubui.

Šių metų Klubu Valdybą sudaro: L. Venckas — pirm., B. Sebastijonas — vicep., Vyt. Bilitavičius — sek., J. Jokubka — kasin., J. Sidlauskas — parengimų vadovas, S. Kauklėnienė ir B. Blekys valdybos nariai. Revizijos komisijos pirm. A. Lakas, nariai P. Beinarauskas ir Z. Duseika.

Po susirinkimo tuoj pat salėje nariai susėdo prie baltai užtiestų stalų draugiško pobūvio. Visi vaišinosi sušneštu maistu, nepamiršdami ir vieno kito lašelio. Netrukus užtraukta bendra daina, lydima akordeono muzikos, kuri jaunesnius paragino šokti.

Dalyvis

nušė, ir rezoliucijos buvo svarstomos bei priimtos. Jos taip atrodo:

Lietuvių studijų dienų jaunimo seminaras nutaria: 1. rūpintis Jaunimo kultūros centro steigimu; 2. sušaukti artimu metu seminarą, kuriame, pasikeičiant nuomonėmis, būtų diskutuojami lietuvių spaudos reikalai, ir 3. konstatuoti, kad šis seminaras įnešė daug naujos šviesos į jaunimo veiklos tikslus bei jiems atsiekti kelius, bei padėkoti rengėjams už jų įdėtą darbą ir pastangas ši seminarą ruošiant ir padėkoti Baden-Wuerttembergo krašto vyriausybei už finansinę paramą.

Kaiserslautern, 1969. IV. 21

ELI

NAUJAS TRANSPORTAS, ŠVIEŽIOS PREKĖS